

Kantoor van afgifte: 2800 Mechelen 1

P 309638

PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Nieuwsbrief
Mossen en Lichenen - Planten - Paddenstoelen
2016 – 16e jaargang nr. 2 juni

Verschijnt driemaandelijks

Afzendadres:
Coxiestraat 11
2800 Mechelen
studie@natuurpunt.be
www.natuurpunt.be

natuurpunt

V.u. Chris Steenwegen. Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Deze nieuwsbrief wordt gratis toegestuurd aan alle geïnteresseerden.
Wens je lid te worden van één van de werkgroepen en/of de nieuwsbrief op regelmatige basis te ontvangen, stuur dan een mailtje naar Roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Wens je de nieuwsbrief niet langer te ontvangen, geef dan een seintje.

Veel leesplezier!

**De volgende nieuwsbrief zal in september verschijnen.
Artikels en kalenders kun je tot 20 augustus insturen.**

Wil je ons financieel steunen dan kan dat. Giften vanaf 40€ zijn fiscaal aftrekbaar.

Storten kan op rekening nr.: BE12 230-0524745-92 met vermelding van de volgende projectnummers:

- *Natuurstudie algemeen* 2000

- Plantenwerkgroep 2351

- Paddenstoelenwerkgroep 2301

- Mossenwerkgroep 2201

INHOUD

Hoe maak je van losse waarnemingen een streeplijst in waarnemingen.be	4
Infosessies waarnemingen.be, toepassingen en mobiel invoeren	4

Nieuwsbrief Mossen & Lichenen

Vlaamse Werkgroep Bryologie en Lichenologie (VWBL)	7
Cursussen mossen en korstmossen	10

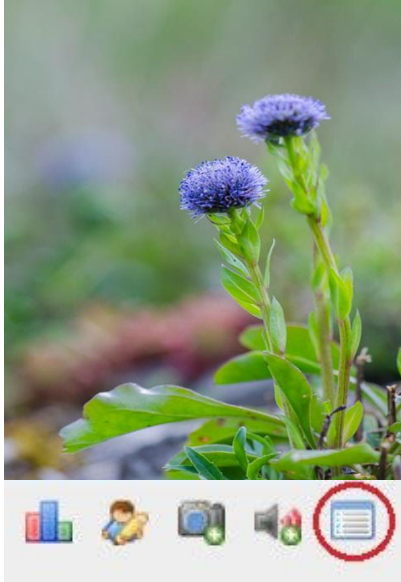
Nieuwsbrief Planten

FON op stap in 2016 - verslagen	14
Nationale werkgroep botanie op streeptocht	25
Plantenwerkgroep Antwerpen Stad (FONAS) - verslagen	27
Plantenwerkgroep Genk	28
Plantenwerkgroep Noord-Limburg - De slobkousjes	30
Plantenwerkgroep Gent	32
Lierse plantenwerkgroep	35

Nieuwsbrief Zwammen

Paddenstoelvriendelijk gazonbeheer	39
Plantenstoelenatlas Vlaams-Brabant in waarnemingen.be	39
Witte voorjaarsatijnzwam, derde vondst voor Vlaanderen	40
Schrijf je in voor een paddenstoelencursus	40
Mycologia Zuid-West-Vlaanderen	43

Hoe maak je van losse waarnemingen een streeplijst in waarnemingen.be?

Een streeplijst is **een overzicht van alle soorten** van een soortgroep die je waarnam in een gebied, hok of punt op een bepaalde dag. Ze zijn zowel nuttig voor je eigen overzicht als in analyses om meldingskans, trefkans en afwezigheden te berekenen.

1. Voer je waarnemingen mobiel of op computer in
2. Ga op de website naar het overzicht van je waarnemingen. Klik rechts op het icoontje '**Streeplijst aanmaken**' bij een waarneming uit het gebied en de soortgroep waarvoor je een streeplijst wil maken.
3. Kies een type gebied: punt (straal), gebied of hok
4. Vul begin- en einduur van je telling in. Indien nodig vul je de lijst verder aan, en klikt tot slot onderaan op 'Streeplijst opslaan'

Infosessies Waarnemingen.be, toepassingen en mobiel invoeren

Zoek je je weg in de vele functies en mogelijkheden van de website? Wil je een helpende hand om gestart te raken met de mobiele apps? We verwelkomen je graag op één van de volgende **infosessies en opleidingen** rond waarnemingen.be. We bieden o.a. een uitgebreide basis rond het invoeren en raadplegen van waarnemingen, zetten je op weg met je op weg met mobiel waarnemen en installeren van de apps, en leren je praktische toepassingen om meer uit je natuurwaarnemingen te halen.

Graag een sessie in jouw regio organiseren?

Contacteer ons via info@waarnemingen.be

Dinsdag 20 september Vorming : Waarnemingen.be met nieuwe technieken

De mogelijkheden van waarnemingen.be zijn enorm uitgebreid. Wie het systeem al gebruikt maar nog bij wil leren, of er wil op overschakelen is welkom op deze cursus 'Waarnemingen.be met nieuwe technieken'.

Deelnemers van onze werkgroep betalen 6 euro, niet-leden 8 euro. Je kan je inschrijven via een mailtje naar marcel.jonckers2@telenet.be en door je inschrijvingsgeld over te schrijven naar rekeningnummer BE24 3300 1135 7138 van Vogelwerkgroep Oost-Brabant. Vermeld: "naam + minicursus waarnemen".

MOSSEN & LICHENEN

Werking Mossen en Lichenen

Artikels & info

Roosmarijn Steeman (015/29.72.22) – Natuurpunt Studie
Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Educatie

Hans Vermeulen (014/47.29.50) – Natuurpunt Educatie
Graatakker 11, 2300 Turnhout

Werkgroepen Natuurpunt

Planten-, mossen- en zwammenwerkgroep Schijnvallei.

Wekelijkse excursies met inventarisaties van natuurgebieden in de regio. Meer info bij colybia@telenet.be of naar info@schijnvallei.be. Je kan ook bellen voor informatie naar het secretariaat van Natuurpunt Schijnvallei op nummer 03 354 55 06.

Mossen – en lichenenwerkgroep de Haarmutsjes

We zijn geen "specialisten" maar een groep enthousiastelingen die met vallen en opstaan en onder het motto (zoals een lid van de werkgroep het mooi formuleerde) "al doende leert men" zich in de materie willen verdiepen. De werkgroep is actief in het Scheldeland en Waasland. Meer info: Lou Roelandt lou.roelandt@skynet.be

Vlaamse Werkgroep Bryologie en Lichenologie (VWBL)

De werkgroep heeft tot doel om de studie van de Bryologie en Lichenologie in Vlaanderen te bevorderen. Als voornaamste activiteit worden excursies in België en in het buitenland gehouden waarop de flora van de bryofyten (bladmossen, levermossen en hauwmossen) en van de lichenen (korstmossen) wordt geïnventariseerd en bestudeerd. Er worden ook determinatiedagen ingericht.

Meer info en nieuwtjes lees je op <http://www.vwbl.org/>

Verslagen van de excursies van de Antwerpse Mossenwerkgroep

6 maart De Liereman te Oud-Turnhout (B6.41.13) en Rodegoor Arendonk (B6.41.41)

De Liereman hebben we al meermaals bezocht, maar er zijn nog tal van plekken die we niet kennen. 's Morgens kozen we voor het centraal gedeelte met o.m. een plek waar recent graafwerken waren uitgevoerd voor de aanleg van leidingen. Dit leverde een pak pioniersoorten op, vooral dan soorten met broedknolletjes, zoals Aardappelknikmos (*Bryum bornholmense*), Braamknikmos (*B. rubens*) en Roestknolknikmos (*B. subapiculatum*).

Een sparrenbos vlakbij – van het type dat we “Bos van Roodkapje” zijn gaan noemen – zette iedereen aan het zoeken, het was deze keer Roland die boven water kwam met een mooie pluk Schorsdekmos (*Sematophyllum substrumulosum*). We konden de voormiddag afronden met nog een spektakelsoort: Weerhaakmos (*Antitrichia curtipendula*) op een jonge alleenstaande eik.

Na de middag stond een epifytenfeestje op het programma met Rodegoor op grondgebied Arendonk. Helaas werd dat feestje grondig verstoord door enkele stevige buien, maar we konden toch nog Ronde haarmuts (*Orthotrichum patens*) noteren en nogmaals Weerhaakmos (*Antitrichia curtipendula*). Een mos op de voet van een wilg leverde heel wat stof op tot discussie: Riempjesmos (*Rhytidiadelphus loreus*) of Pluimstaartmos (*R. triquetrus*)? Het bleek uiteindelijk deze laatste te zijn.

13 maart : Rodebos te Huldenberg (E5.42.34 en E5.52.12)

Het Rodebos hadden we in 2004 nog bezocht met de vwbl en we herinnerden ons vooral enkele zeldzame levermossen op beschaduwde taluds in het bos. Zouden we deze soorten nog terugvinden? De wandeling van 13 maart kende wel een moeizame start. Er waren wegenwerken, waardoor enkele deelnemers problemen hadden om het startpunt te vinden. Dan was het nog zoeken naar een geschikte parkeerplaats. En toen we eindelijk op weg waren werden we onmiddellijk opgehouden door de vondst van enkele pioniermosjes als Groot kortsteeltje (*Pleuridium subulatum*) en verder door een aantal epifytrijke jonge zomereiken. Het liep al tegen de middag toen we eindelijk de kwelrijke hellingen opkroepen en op zoek konden gaan naar de specialiteiten van de streek.

Onze gids Kasper, die het bos ken als zijn binnenzak, verraste ons al snel met de vondst van Glansmos (*Hookeria lucens*), helaas nog een zeer klein plukje van dit nagenoeg uit Vlaanderen verdwenen mos. Wat verder dook nog zo'n zeldzaamheid op: Groot varentjesmos (*Plagiochila asplenioides*).

Na de middag speurden we de leemhelling af, waar Groot zweepmos (*Bazzania trilobata*) moest groeien, het lukte ons helaas niet dit levermos te vinden. Als troost kregen wel Langbladig buidelmos (*Calypogeia integristipula*) en Nerflevermos (*Diplophyllum albicans*) te zien.

We beëindigden de wandeling door de hoger gelegen droge en zure bossen. Daar werden we getraakteerd op rijkelijk kapselend Bros gaffeltandmos (*Dicranum tauricum*), de eerste keer dat we dit mos zagen kapselen.

Glansmos in het Rodebos, hopelijk niet de laatste pluk? © R. Luts

Picknick in het Rodebos met Leo, Chris, Lydia, Dirk, Kasper en Indra © Roland Luts

20 maart 2016: De Duling en Hallerbos te Dworp en Halle (F4.14.24 en F4.14.42)

Ons vorige bezoek aan het Hallerbos in mei 2015 hadden we nogal overhaast moeten afbreken in de Duling wegens de regen en we hadden toen beloofd zeker terug te komen, en met beter weer.

Maar blijkbaar had de regen ons vorig jaar niet belet om zorgvuldig naar mossen uit te kijken, want we lukten er niet in nog meer te vinden, al mogen we natuurlijk al heel blij zijn om in Vlaanderen nog een plek te vinden met Sterrengoudmos (*Campylium stellatum*), Groot vedermos (*Fissidens adianthoides*), Geveerd diknerfmos (*Palustriella commutata*). Of waren we met z'n allen te veel gecharmeerd door de kleine Lander, die onvermoeibaar over-en-weer liep om aan iedereen te laten weten welk mos er nu weer gevonden was? Van dat ventje gaan we nog horen, hij belooft een goede bryoloog te worden!

Na de middag volgden we het beekdal in de andere richting, het bos in. Op de lemige oevers stond vooral Kleivedermos en Gezoomd vedermos (*Fissidens taxifolius* en *F. bryoides*), op één plek ook Groot varentjesmos (*Plagiochila asplenoides*). We keerden terug door droge, soortenarme dennenbossen.

De Duling: Lander, onze jongste bryoloog, heel benieuwd welk mos er nu gevonden is © R. Luts

Terug beneden nabij het vertrekpunt inspecteerden we nog enkele bomen, waaronder een grote esdoorn. Op een drietal meter hoog stond daar een zeer fijn mos, Stekeltjesmos (*Pterigynandrum filiforme*) bleek na grondige inspectie, vermoedelijk slechts de vierde vondst in Vlaanderen.

10 april: Riebos (C6.15.21 en C6.15.23) te Lommel en 't Plat (C6.27.34 en C6.37.12) in Overpelt

Een bezoek aan de Lommelse heidegebieden stond al enkele jaren op het programma, op 10 april was het dan eindelijk zo ver. Er was afgesproken aan het sportcomplex van Lommel, daar was voldoende parkeergelegenheid ... behalve bij gelegenheid van een internationaal sport-evenement. Gelukkig hadden we elkaar snel gevonden er reden we naar de rust van het reservaat Riebos, pal op de grens met Nederland.

Riebos bestaat voor het grootste deel uit pijpenstrootjesheide, met hier en daar resten van veenontginning. De meest vermeldenswaardige soorten waren Broedkelkje (*Gymnocolea inflata*) en enkele veenmossen: Fraai, Gewimperd, Amfibisch en Gewoon Veenmos (*Sphagnum fallax*, *S. fimbriatum*, *S. inundatum* en *S. palustre*).

's Middags werden we ontvangen in Natuurcentrum "De Watering", waar we naast een drankje ook de hele werking en de historiek van de wateringen kregen aangeboden.

In de namiddag bezochten we "t Plat" in Overpelt. Aanvankelijk waren we ook hier niet erg enthousiast, enkele gedegradeerde vennetjes hadden ons op mossengebied maar weinig te vertellen. Anders was het gesteld met een veenplek met spontane verbossing, er stonden niet spectaculair veel soorten, maar wat er stond was wel heel mooi ontwikkeld: grote bulten Slank en Gewoon veenmos (*S. flexuosum* en *S. palustre*), Roodviltmos (*Aulacomnium palustre*) en zijn broertje Knopjesmos (*A. androgynum*), de laatste volop met kapsels. Knopjesmos zien we maar heel zelden kapselen, het is steeds wachten tot de planten zich uitbundig vegetatief hebben ontwikkeld eer ze gaan denken aan sexuele voortplanting. Het berkenbroek verderop bood ons nog meer fraaie veenmosbegroeiingen, helaas werden geen extra soorten meer gevonden. We sloten de wandeling af met de zoektocht naar epifyten op enkele verspreide zomereiken op de heide. Dat leverde nog enkele Haarmutsen op, waaronder de zeldzame Kale haarmuts (*Orthotrichum pallens*).

Nogmaals dank voor de gastvrije ontvangst door de plaatselijke Natuurpuntleden. Voor mossen was het misschien niet echt een feestdag, op gebied van landschap en gezelschap was het dat alleszins wel!

8 mei: Langdonken te Herselt (D5.26.43)

Tijdens deze excursie wilden we de groeiplaatsen van twee zeer zeldzame veenmossen in kaart brengen: Lepelbladveenmos (*Sphagnum platyphyllum*) en Trilveenveenmos (*S. contortum*). De eerste soort is enkel gekend van het Goor in Westmeerbeek, de tweede enkel van de Langdonken.

De zoektocht naar Lepelbladveenmos konden we al meteen vergeten: het Goor stond helemaal blank. Onder die omstandigheden naar mossen zoeken is zinloos en gevaarlijk bovendien. We gingen dus maar meteen over tot het volgende punt op de dagorde: de Langdonken.

Ook daar was duidelijk te merken dat er de laatste dagen meer dan voldoende water gevallen was. Het geplagde terrein aan de schuur hadden we vroeger al enkele keren bekeken. Van de mooie pioniersoorten was niets meer te merken, aan Geveerd sikkelmoss (*Warnstorfia exannulata*) was nog steeds geen gebrek. Nieuw was wel dat er nogal wat veenmos van de *Subsecunda*-groep stond, vrij struise planten, nogal ijl vertakt en met slechts één tak per bundel. Microscopisch onderzoek achteraf bevestigde ons vermoeden: ongelooflijk maar waar, we hadden een nieuwe vindplaats van Lepelbladveenmos (*Sphagnum platyphyllum*) ontdekt!

Langdonken: Dirk, Leo en Lydia in actie © Roland Luts

Na de middag trokken we verder het reservaat in. Op mossengebied was er naast veenmossen weinig opwindend te beleven; dus concentreerden we ons maar op deze boeiende, maar zo lastige groep. Een kleine, sterk getorste *Subsecunda* kon niets anders zijn dan Trilveenveenmos (*S. contortum*), daar waren we op het terrein 100% zeker van. Helaas, het bleek een zeer afwijkende vorm te zijn van Geoord veenmos (*S. auriculatum*).

Wat ons tenslotte een goede kandidaat Sparrig veenmos (*S. teres*) leek, was een geheel groene vorm van Glanzend veenmos (*S. subnitens*). Normaal is die minstens gedeeltelijk rood.

Cursussen Mossen en korstmossen

Mossen en lichenen staan bekend als moeilijk toegankelijke groepen organismen. Meteen de reden waarom de gemiddelde natuurgids ze tijdens een excursie in de regel links laat liggen. En dat is jammer!

Want doe je een inspanning om mossen en lichenen nader te bekijken, dan merk je meteen dat ze zich veel vlotter laten determineren dan bijvoorbeeld zwammen of vliegen. Je hebt alleen een sterk loepje nodig omdat de structuren in verhouding tot hogere planten kleiner zijn. Voeg daarbij de nodige basiskennis en je hebt meteen alle ingrediënten voor een succesvolle en verrijkende studie van mossen en lichenen. Basiskennis kan je opsteken tijdens de cursus Mossen en Lichenen voor beginners.

Westerlo

Deze cursus maakt deel uit van de langlopende cursus "Wild van bijen, libellen, padden-stoelen en mossen" van Natuurpunt Westerlo. Men kan per module inschrijven (40euro/leden en 50 euro/niet-leden) of voor de gehele cursus (150 euro/leden en 180 euro niet-leden).

Info en inschrijven: Danny Mattheeussen natuurpuntwesterlo@telenet.be 0496-74 77 28

Wanneer?

09/11/2016 van 19u30 tot 22u30	Theorie
16/11/2016 van 19u30 tot 22u30	Theorie
19/11/2016 van 09u00 tot 12u00	Praktijk
26/11/2016 van 09u00 tot 12u00	Praktijk
03/12/2016 van 09u00 tot 12u00	Praktijk

Afspraakplaats: Asberghoeve, Asberg 2, 2260 Westerlo

Begeleider: Hans Vermeulen

Prijs: leden: 40.00 euro niet-leden: 50.00 euro

Muizen

Wanneer?

17/11/2016 van 19u30 tot 22u30	theorie
24/11/2016 van 19u30 tot 22u30	theorie
03/12/2016 van 14u00 tot 17u00	praktijk
10/12/2016 van 14u00 tot 17u00	praktijk

Afspraakplaats: Bezoekerscentrum Mechels Rivierengebied, Muizenhoekstraat 7, 2812 Muizen

Begeleider: Hans Vermeulen **Prijs:** leden: 24 euro niet-leden: 36 euro

Organisatie Natuurpunt Mechels Rivierengebied Ann Pinceel (info en inschrijven)

015-43 61 09 bc.mechelsrivierengebied@natuurpunt.be

Graag naam en plaats van de activiteit vermelden als onderwerp van je mail.

Beringen

Info en inschrijven via zwartebeek@natuurpunt.be of 011-45 01 91

Wanneer?

22/11/2016 van 19u30 tot 22u30
06/12/2016 van 19u30 tot 22u30
10/12/2016 van 09u00 tot 12u00
17/12/2016 van 09u00 tot 12u00

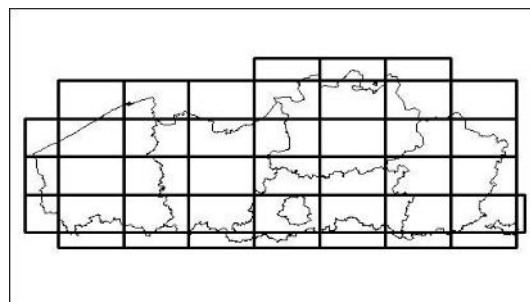
Afspraakplaats: Bezoekerscentrum De Watersnip; Grauwe Steenstraat 7/2, 3582 Koersel

Begeleider: Hans Vermeulen **Prijs:** leden: 32 euro niet-leden: 40 euro

Organisatie: Natuurpunt Beringen, Jan Kenens, 011-45 01 91 jan.kenens@natuurpunt.be

Graag naam en plaats van de activiteit vermelden als onderwerp van je mail

PLANTEN

Plantenwerking Natuurpunt

In het Vlaamse land zijn tientallen plantenwerkgroepen actief binnen Natuurpunt.

Zij organiseren jaarlijks talrijke excursies voor beginners tot gevorderden.

Veel plantenwerkgroepen gaan op "streeptocht". "Strepen" is inventariseren op kilometerschaal (via het 'IFBL-raster') met behulp van een streeplijst. De gegevens van deze streeptochten kunnen gebruikt worden in het kader van atlasprojecten.

Daarnaast spitsen de meeste werkgroepen zich toe op de studie en inventarisatie van natuurgebieden. Een aantal werkgroepen doen zelfs aan vegetatiekunde door vegetatie-opnames te maken van percelen (met de schaal van Tansley) en/of van permanente proefvlakken (met de schaal van Braun-Blanquet).

Iedereen kan zich bij een werkgroep aansluiten om deel te nemen en bij te leren.

Plantenwerkgroepen

Floristisch Onderzoek voor Natuurbehoud

<http://users.skynet.be/fon/>

Erik.Molenaar@skynet.be Fon-o-foon 0474/35.53.69

Nationale Werkgroep Botanie

André Van den Bergh

tel. 052/35.05.18

GSM 0472/68.83.35

<https://plantenwerkgroep.wordpress.com/lokale-plantenwerkgroepen/nationale-werkgroep-botanie/>
andrevandenbergh@yahoo.com

NWB

Regionale plantenwerkgroepen

Plantenwerkgroep Duinvioltje
Plantenwerkgroep Zuid-West-Vlaanderen
Plantenwerkgroep Meetjesland
Plantenwerkgroep Vlaamse Ardennen plus
Plantenwerkgroep Allium-Denderstreek
Plantenwerkgroep Zuid-West-Brabant
Plantenwerkgroep Oost-Brabant
Plantenwerkgroep Thalictrum
Plantenwerkgroep Meanderland
Plantenwerkgroep C6
Plantenwerkgroep Noord-Limburg *De slobkousjes*

Haspengouwse plantenwerkgroep
Plantenwerkgroep Voeren
Limburgse plantenwerkgroep

Lokale plantenwerkgroepen

Plantenwerkgroep Brugge
Plantenwerkgroep Zomergem
Plantenwerkgroep Gent
Plantenwerkgroep Scheldeland
Plantenwerkgroep Naturelaar – 's Heerenbosch
Plantenwerkgroep Klein-Brabant
Plantenwerkgroep Wielewaal (regio Lier)
Plantenwerkgroep Holsbeek
Plantenwerkgroep Schijnvallei
Plantenwerkgroep Landschap De Liereman

Plantenwerkgroep Westland
Plantenwerkgroep Markvallei
Plantenwerkgroep Antwerpen Stad
NP Hasselt – Zonhoven SAP-clubje
Plantenwerkgroep Oude Spoorweg
Plantenwerkgroep Natuurpunt Lanaken
Plantenwerkgroep Haacht
Bramenwerkgroep Vlaamse ardennen plus
Plantenwerkgroep Antwerpen Noord
Plantenwerkgroep Zuidrand Antwerpen

Fon op stap in 2016 - verslagen

<http://users.skynet.be/fon/Jaarverslagen.htm>

Openingsexcursie in Oostkamp, tussen Station en Leiemeersen zaterdag 2 april

Vooraf

Ons nieuw seizoen start in West-Vlaanderen, waar Pierre ons zal gidsen op een bijzondere manier. Terwijl anderen Bosanemonen tellen in het zoveelste bos verkennen wij de spoor-wegflora en het akkerland. Ons hok is c2-42-21, waar we grotendeels in blijven. We vertrekken zonnig aan het station van Oostkamp in een gure wind, waar niet ieder op gekleed is. De voorspellingen waren nogal optimistisch, maar dat zijn wij acht ook, zijnde Karin Thiers (foto's), Hilde Fontier, Pierre Van Vooren, Johan Peelman, André De Jonghe, Bart Mortier (kwam wat later), Nico Wysmantel (streeplijst) en Erik Molenaar (verslag, puntlocaties, foto's). We blijven in de voormiddag rond de spoorweg inventariseren en in de namiddag bevinden we ons in de noordzijde van het hok, waar langs het kanaal De Warandeputten en de Leiemeersen gelegen zijn.

Floristen aan het spoor in Oostkamp

Bespreking

Station Oostkamp

We starten met de flora aan de parking van het station. Hilde kent het hier vrij goed en helpt ons zeker in de goede richting. Tussen de kasseien heeft zich al een uitbundige miniflora gevestigd, met als merkwaardigheden o.a. de purperen variant van Straatgras en zowaar Zandhaarmos, die het welhaast moeten afleggen tegen de zee van Vroegeling. De talrijke kiemlingen van Noordse esdoorn zijn alvast aan het witte melksap herkend. Het levert hier wel een aantal speciale zaken op, zoals de rozetten van Grijze mosterd, Amerikaanse kruidkers, Slaapbol, (jonge) Rode ribes en Groot akkerscherm. Langbladige druifhyacint en Duinvogelmuur staan in bloei. Van deze laatste zijn de oranjegele piepkleine zaadjes al goed te zien in de urntjes. We trachten een jonge Es-achtige boom op naam te brengen. De kraaien (intelligente dieren!) helpen wel een handje, door ons met schelpen van noten te bekogelen: de juveniele Okkernoot wordt tenslotte ook aan de fraaie bladlittekens en het gekamerde weefsel in de

twijgen herkend. Wat verder van het station liggen akkers en erven, waar we Reuzen-klaproos menen te herkennen, maar het onderscheid tussen *Papaver orientale* en *pseudo-orientale* kan hier niet gemaakt worden. Met de kaart in de hand lopen we toch nog uit het hok, waar we een prachtige populatie Muizenstaartje ontdekken in een zee van Klein bronkruid en Vreemde ereprijs. De zaken worden uitgebreid gekiekt. Als we de juiste weg terug vinden in het hok treffen we deze vegetaties ook aan tussen de boerenerven, waar Muizenstaartje en Akkerklimoprereprijs al in bloei staan.

We steken daarna het spoor over, waar in een zone die voor de verbreding van de spoorlijn is onteigend, een schraalgraslandje in detail onder de loep wordt genomen. In enkele open stukken worden de pas opkomende en nog steriele planten van de zo zeldzame (éénjarige) Onderaardse klaver herkend, o.m. aan de typische zachte beharing op de 'omgekeerd hartvormige' deelblaadjes. Er zijn in de buurt Beernem-Brugge trouwens nog meerdere vindplaatsen bekend, telkens in onbemeste open gazons. Een plezierige discussie over Rietzwenkgras eindigt met een toevallig zeer scherpe foto van de typische gewimperde oortjes.

Foto van Rietzwenkgras met Gewimperde oortjes

Warande, Schipdonkkanaal, Leiemeersen (Zuid)

Na weldoende beschutting tegen de nijldige winterse wind en een flink noenmaal zijn we er weer klaar voor. We parkeren aan de Warande en volgen het kanaal oostwaarts. We bekijken wel vooral de urbane en agrarische biotopen, want waarschijnlijk is het niet aan ons om bij vroege lente in een natuurgebied iets nieuws te ontdekken. We documenteren de haast legendarische bladstekken (jonge plantjes op de bladeren) van Pinksterbloem aan de waterkant en een hele reeks gardenescapes voor de ingang van de Leiemeersen (Slaapmutsje, Echte lavendel, Veelbloemige roos, Vingerhelmbloem, Tuinjudaspenning, Italiaanse aronskelk, Aucuba...). Een groot genoeg beleven we echter aan een braak liggende akker (boomkwekerij), waarop een zee van Blaasjesmos, Klein bronkruid, Halvemaantjesmos, Klein Landvorkje en Zandraket is verschenen. Er staat ook Zandhaarmos en Parapluitjesmos waarin kleine oranje zwammetjes zijn verschenen. In de greppels verschijnt al Holpijp, Sterrenkroos en Getand vlotgras. Als drie grote honden blaffend op ons af stormen verdwijnen we met de staart tussen de benen, buiten André die onder de wilgen rustig verder zoekt en de dieren doodkalm even aait. Langs het jaagpad bekijken we de rest van de dijk en (voorzichtig) het natuurgebied dat er langs ligt. In de Leiemeersen heeft zich op het laagveen een fraai hooiland ontwikkeld, met als koploper Waterkruid, vergezeld

door meerdere handekenskruiden. Alles is maar net aan het uitlopen, dus veel geschiedenis kunnen we er niet aan toevoegen. In de waterpartijen zagen we al heel wat Groot moerasscherm, naast Haaksterrenmos en Waterdrieblad, dat met zijn bochtige wortelstokken de zaak al is gaan verlanden. Het zit er prima vol paddensnoeren en kikkerdril, zij het dat dode kikkers tussen de vegetatie drijven. Het hooiland is doorgroeit met Dotterbloem, Moeraskartelblad en Grote ratelaar. We debatteren over de rozet van Zeegroene zegge dat het een lieve lust is, maar ze was wel goed herkenbaar, met de typische gesloten bladtop en de huidmondjes die niet klopten voor Zwarte en Scherpe zegge.

Dan gaan we door enkele zijstraten terug naar de Warande, waar in de verlandende plassen volop Lisdodde, Plomp en Dwergkroos groeit. Aan de parkeerplaats naast het kanaal noteren we nog Knolboterbloem. Er wordt daar nog een Tengere zandmuur ingezameld, die bij de slotdronk wordt gesleuteld, maar de geesten zijn wat verzadigd en de beslissing (de kelkblaadje komen bijna boven de kleine slappe doosvrucht uit) blijft hangende.

Slot

Ruim 220 soorten is niet slecht voor een voorjaarsstocht, waarbij de natuurgebieden toch wat in de schaduw bleven. We hebben stellig veel nieuwe taxa voor dit hok gevonden, wetende dat men hier gewoonlijk naar de meersen gaat, waar voor de wetenschap nu niets nieuws te rapen valt. Op de Rode Lijst staan zes soorten. In de klasse "Achteruitgaand" staat Knolboterbloem, zeldzaam zijn Vingerhelmbloem (Garden escape!) en Onderaardse klaver, Grote ratelaar en Waterdrieblad zijn kwetsbaar, Moeraskartelblad is bedreigd. Als de spontane introducties in die mate blijven voortgaan in natuurgebieden dan zullen die zeldzaamheden spoedig van de Rode Lijst verdwijnen. Alleen al voor een nu eindelijk bekende groeiplaats van Muizenstaartje zouden we tochten als deze moeten doen.

Afspraak met de duinflora in de Oosthoek (De Panne).

zaterdag 16 april

Vooraf

Afspraak in De Panne, waar we het hok c0-57-31 zullen prospecteren dat ondanks het toponiem toch in de Westhoek is gelegen. Hierin bezoeken we twee gebieden van ANB: de Houtsaegeerduinen en Kerkpannebos ten noorden van de Veurneweg, en de Oosthoekduinen ten zuiden ervan met, net uit het hok, het bezoekerscentrum De Nachtegaal. In dit uiterste zuiden van het Vlaamse duingebied liggen een aantal campings waar we recent een reeks pioniers vonden die normaal veel zuidelijker voorkomen. We nemen er opnieuw een kijkje en maken er een Plopsalijst vol bekende en minder bekende duinsoorten. Gezien de reservaten vrij goed doorzocht zijn en het nog erg vroeg in het jaar is, richten we ons vooral op de buiten-natuur-gebied gelegen delen. Op de 'Lusthofparking' aan de Koksijdeweg ontmoeten elkaar Karin Thiers (foto's), Carl Van Den Broeck, Pierre Van Vooren, Mia Barbieur, Johan Peelman, André De Jonghe, Chantal Martens, Bart Mortier, Johan Devos (gids), Nico Wysmantel (streeplijst) en Erik Molenaar (verslag, puntlocaties, foto's). De dag blijft fris én droog.

Bespreking

Veurnestraat en Camping Greenpark

Na het inventariseren van de parking, met het leeuwendeel ubiquisten, komen we aan de N35, waar we o.a. Paardenbloemstreekzaad, Korenbloem en Wilde cichorei noteren, en volgen deze westwaarts. Op een braaklandje staan tal van akkeronkruiden, zoals de Vroegeling *Erophila verna* subsp. *spathulata* (met ronde vruchtjes en een bloempje waarin alle meeldraden onder de stempel blijven), maar ook Wollige munt en Moespimpernel.

In een van de zijstegen staan een aantal fraaie soorten, o.m. Blauwe anemoon en de witte vorm van Paarse dovenetel, een zeer grote vorm van lijkt-wel-Kleine klaver die we lang bekijken, en een kruipende Tijloosachtige die Veratrum blijkt te zijn.

Naar binnen gebogen zijwanden van het vruchtje van Rood herderstasje

Op het voetpad verder door staat Klein glaskruid, Ronde ooievaarsbek, Muurfijnstraal en -in een rioolkolk- Muurleeuwenbek. In de bermen van de Veurnestraat treffen we Rood herderstasje aan, eerst weinig en daarna steeds meer. Het lijkt wel of de hele straat er mee vol staat. We zijn nog maar pas op de camping of we vinden er opnieuw ons Mosbloempje (gedenk extra Fon 2015 na 'Een zwart gat in Veurne: de Pistelhoek'), dat als een minuscuul Muurpepertje de bodem werkelijk rood kleurt. De open vegetaties waar tenten gestaan hebben in het volle seizoen zijn alweer de moeite waard: we vinden er o.a. Viltkruid (spec.), Lathyruswikke, Rood herderstasje, Kromhals en Ruw vergeet-mij-nietje in bloei, Zanddoddegras, Gestreepte klaver, en een grote populatie Dwerggras in bloei. Het staat er werkelijk vol Knolbeemdgras (met zijn waanzinnig lang tongetje), terwijl Greppelrus deze in hoge mate tracht te imiteren. Gewone ossentong en Hertshoornweegbree (optimaal en fors hier in de duinen), zijn nog in rozet. Johan heeft in zijn voorbereiding nog een stuk Houtsaegerduinen bezocht met o.a. Akkerhoornbloem, Viltige hoornbloem, Kleverige reigersbek, Muurbloem, Ruig viooltje en Wollige sneeuwbal, maar het loopt uit op Greenpark en we keren terug naar de wagens. In de Veurnestaat vind Johan nog de Herderstasjesbastaard *Capsella x gracilis*, in bloei met kogelronde, loze vruchtjes. Een waar schot in de roos voor onze Landsverdediging. Er was immers in ons land maar één waarneming hiervan (herb. Filip Verloove), van op die camping, bezocht in 2015. Bovendien is nu bewezen dat er ook gewoon Herderstasje staat, want anders kon de bastaard niet optreden! Onze caravaan vertrekt nu naar de andere zijde van het hok, waar we in 'De Nachtegaal' ons middagmaal verorberen en de Nachtegaal daadwerkelijk horen zingen.

Oosthoek

Na de middag is de verloren André helaas zonder ons in het hok een eigen onderzoek begonnen: geen telefoon om contact op te nemen. We onderzoeken eerst de poel achter het terras, waar we naast Handekenskruid en Grote keverorchis ook Rond wintergroen en Kruiwilg (in bloei) noteren; in het water groeit Ruw walstro en Waterzuring. Op open vochtige plekjes naast het pad fotograferen we o.a. Gewoon duizendguldenkruid en Waterpunge. We volgen de buitenste paden in het gebied, wat ons soms weer in de straatjes doet belanden. Tengere distel staat in bloei. In een gazonnetje staan zeven

rozetten van Bokkenorchis in een bed van Gewoon haakmos. Langs het duinpad ontsnappen allerlei sier- en moesgewassen uit de naburige tuinen, zoals een Tuinzuring waarvan de grote bladeren niet geheel volgens het boekje zijn gevormd, maar ook Yucca, Daglelie en Klein prachtriet. Onder aan een verboste duinflank bloeit Knolboterbloem. Kleine ruit staat nog in rozet. De graslandjes in het duin zijn de moeite waard, al hebben konijnen alles afgeknaagd of open gekrabbeld. Tussen het mos zitten kussentjes Grote tijm, vergezeld van Geel walstro, Nachtsilene en Gewone vleugeltjes-bloem. In de duindoornstruwelen groeit Gewone eikvaren, met dusdanige afmetingen, dat ze thuis wordt nagezien op de sporendosjes. Het blijkt toch niet de bastaard te zijn met Brede eikvaren.

In de rand van het hok bevindt zich nog een grote populatie Blauwe monnikskap. Langs het Artiestenpad gedijen eeuwenoude Fladderiepen, die prachtig in gesteeld zaad staan. We zien er ook morieljes, zowel Gewone als Kapjesmorielje. De koude noorderwind kan de sfeer niet drukken, maar beperkt wel het aantal rondvliegende vlinders. We zien o.a. Agaatvlinder, Gewone heispanner en Voorjaarskort-vleugelmot (Nachtvinders). Door een esdoornbosje steken we door naar een poel, waar het enigszins uitgeloopte duinzand voor enkele mooie groeiplaatsen van Vroege haver zorgt. Het lange tongetje is tot boven de helft bedekt met kleine stekeltjes. In de oeverzone zien we o.a. Teer guichelheil en een waterranonkel in bloei, met een ovale honingklier in de nagel en met vrij stijve uitgespreide bladslippen (Drijvende bladeren ontbreken, evenals de juiste naam). We keren terug naar De Nachtegaal. In afwachting van de trein uit Adinkerke genieten we in groep nog van het zonnetje dat doorbreekt op het luwe terras, onder het genot van een dorstlesser.

Besluit

Uiteindelijk telt de lijst 298 soorten, en heeft de dag alvast nieuwe vindplaatsen van o.a. Rood herders-tasje opgeleverd, naast 35 andere zeldzame soorten. Op de Rode Lijst staan er ook een fors aantal, zoals dat in de kuststreek wel meer voorvalt. In de categorie achteruitgaand zijn dat Korenbloem (mogelijk uit het pakske), Groot streepzaad, Geel walstro, Muizenoor, Knolboterbloem en Kruiwilg. Bokkenorchis en Dwerggras zijn bedreigd, Gewone vleugeltjesbloem, Grote ratelaar, Grote tijm en Duinzwenkgras zijn kwetsbaar. Teer guichelheil, Tengere distel, Muurbloem, Hartgespan, Glad parelzaad, Knolbeemdgras, Rond wintergroen, Duinroos, Nachtsilene, Gestreepte klaver, Fladderiep (wellicht ooit aangeplant), Wollige sneeuwbal en Ruig viooltje zijn in Vlaanderen zeldzaam. Mosbloempje, dat blijkbaar in opmars in het duingebied noordwaarts tot Noord-Holland, is verdwenen uit Vlaanderen en het Brussels Gewest. Opvallend is wel dat sommige van deze soorten ook buiten het beschermd gebied voorkomen.

Met het FON in Het Rooi en het Pulhof te Berchem (Antwerpen) zaterdag 30 april

Vooraf

Vorig jaar bezochten we het km-hok Middelheim in Antwerpen en Berchem, vandaag nemen we het hok pal ten oosten hiervan, c4-37-13 waar de bodem veel kleiiger is en de Miocene schelpen voor het rapen liggen. In dit kwadraat bevinden zich o.a. het gemeentepark Brilschans, met enkele natuurpercelen van Wolvenberg, De Veldekens die tot enkele jaren geleden nog onbebouwd waren, Berchem Stadion en de verkavelde kasteeldomeinen Pulhof en Troyentenhof. Voor elk wat wils dus. Het F.O.N komt bijeen aan de 'moderne' parochiekerk De Verrezen Heer (1977). Er is alvast belangstelling van meerdere jonge lokale floristen en een deel van de dag gaat op aan coaching, waar we fier op zijn. Het gezelschap bestaat uit Karin Thiers (foto's), Pierre Van Vooren (streeplijst), André De Jonghe, Geert Andries, Miel Wagemans (foto's), Steven Keteleer, Herwin Daniëls, Léon Stuurman, Isis Veldeman, Sofie De Laet en Erik Molenaar (gids, verslag, puntlocaties, foto's). Geen bijzonder goed weer, ijzige wind, aprilse grillen dreigen, maar het blijft grotendeels droog.

Bespreking

Berchem Rooi en De Veldekens

We openen het onderzoek naar goede gewoonte op het voetpad en de parking, waar de eerste honderd soorten op de lijst komen. We vermelden alvast Kandelaartje, dat op een verharding een dwerg-gemeenschap met Gewone zandmuur, Liggende vetmuur, Vroegeling, Ruw vergeet-me-nietje en Rode schijnspurrie vormt. In de boomspiegels ontdekken we Rood herderstasje, zoals vorige keer (Adinkerke) in gezelschap van gewoon Herderstasje en Klein bronkruid. In een nieuwe straat met Pennsylvanese es als laanboom treffen we honderden zaailingen aan, zowel onder heggen als in de goot. We herkennen ook zaailingen van Palmpje. In de oude zijstraatjes bevindt zich een Art Deco-tuinwijk met inmiddels begroeide muurtjes. Daar staan o.a. Muurvaren, Steenbreekvaren, Mannetjesvaren, Kruipklokje, Uitstaande vetmuur en Tongvaren. Eén van de bewoners heeft bezoek van Buxusmot in zijn voortuin en tijdens het praatje worden de volgevreten rupsen volop gefotografeerd tijdens hun dagelijkse bezigheid. Voorlopig zijn deze dieren hier zeldzaam.

Bont kroonkruid in de Veldekens in Berchem

Brilschans en Wolvenberg

We bereiken het park, waar in de V-vormige waterpartij door een sproeiende fontein voortdurend modder wordt opgewoeld. De oevers zijn door een tuinarchitect bewerkt en daarna aan hun lot overgelaten. De sporen hiervan zijn nog duidelijk herkenbaar in een aantal compleet misplaatste soorten: Beemd-ooievaarsbek, Kroonkruid, Gele kamille, reuzenvormen van Smalle weegbree, en dies meer. Wellicht relictten van de oude oever zijn o.a. Pluimzegge, Bosbies, Watermunt en Valse voszegge. We rondend de noordzijde van de vest en nemen een kijkje op het glacis. Deze is ingericht als gazon om te zonnebaden, maar veel volk is er niet te zien, behalve een dozijn wegschietende konijnen. Alles is tot tegen de wortels afgebeten, maar enkele wakkere floristen ontdekken toch Knolboterbloem en Akkerhoornbloem. We doorkruisen de hooilandjes van het natuurgebied, maar we kunnen niet al te veel meer toevoegen. We noteren hier o.a. Grote keverorchis, Moeraszegge, Rapunzelklokje, Gele dovenetel en Knopig helmkruid. Akkerhoornbloem is een nieuwe soort voor de wijde omgeving hier, en de gids trakteert voor de vondst de drank voor het middagmaal, dat we gebruiken aan de oostzijde van het hok.

Troyentenhof.

We starten eerst op de trambedding in de grazige middenberm. In de zijstraten van de Grote-steenweg liggen brede oude straten, waar we een poos door dwalen. Er ontstaat een bijzonder grote lijst met neofyten, waaronder Japanse anemoon, Overblijvende ossentong, Stippel-kloverzuring, Echte lavendel, Aziatische veldkers, Grote bosaardbei, Bergcentaurie, Californische cipres, Oosterse karmozijnbes,

Gele helmbloem en Moederkruid. In de onbemeste gazons staan ook inheemse bijzonderheden voor de stad, zoals Muizenoor en Echte koekoeksbloem; op de stoep Blauwsporig bosviooltje, Korenbloem en Akkerereprijs.

Pulhof.

Na een korte schuilbeurt in een doodnormaal café zetten we de tocht verder naar de De Roest - D'Alkemadelaan en Pulhoflaan. Hierbij passeren we een viertal enorme woontorens die in het oude kasteeldomein zijn gebouwd, een beetje als De Verrezen Heer. Tot onze verbazing zijn er in de beschaduwde graslandjes en heggen nog een heleboel bossoorten aan een overlevingstocht bezig. Vooral de omgeving van de (door de Vleermuizenwerkgroep) beschermde ijskelder vinden we grote groepen Bosanemoon, Bosaardbei, Gewone salomonszegel, Boszegge, Lelietje-van-dalen, Ruwe smele en Brede stekelvaren. De grote bomen van de voormalige kasteeltuin zijn bijna allemaal exoten en siersoorten, waarvan we de zaailingen overal aantreffen, tot Rode beuk toe. In een wellicht romantische oprisping werden ruime perken met Grote veldbies aangelegd, waarvan de zaailingen en uitlopers overal in het park te vinden zijn. We vermelden tot slot nog Bermooievaarsbek en Kluwenklokje, waarvan we de rozetten aanvankelijk voor het wel onwaarschijnlijke Gewone rapunzel (*Phyteuma spicatum*) hielden.

Besluit

Een groot deel van het park en het reservaat zijn aan de aandacht ontsnapt, want de volgende dag konden we in het park nog soorten als Kraailook, Zegge (een bermzegge spec), Turkse hazelaar, Brem, Pluim-es en Egelantier optekenen, op de plaatsen waar we niet zijn gepasseerd. We hebben hier eind april dus 271 taxa genoteerd en mogen daarbij niet vergeten dat we het zuidoostelijk kwartierhok niet doorliepen. Hopelijk hebben we de beginners niet overrompeld met deze lange reeks waarnemingen. Op de Rode Lijst staan in de categorie "Achteruitgaand" drie soorten: Korenbloem (escape), Knolboterbloem en Muizenoor.

Vinger aan de pols in Langdorp

zaterdag 14 mei

Vooraf

De streek rond Langdorp is vanaf het midden van de 19de eeuw goed gedocumenteerd door diverse floristen. Het is hier eerder al de moeite gebleken om oude beschreven vindplaatsen te controleren, voor zover deze nog niet onder beton en asfalt zijn verdwenen. Het St.-Peters-kerkje met zijn 14de - eeuwse toren is onze afspraakplaats, maar het km-hok d5-36-42 ligt er ten oosten van. In de voormiddag blijven we op de Bosberg en bezoeken we ook het nieuwe kerkhof dat hier achter in een nieuwe verkaveling ligt. Het gezelschap bestaat uit 13 floristen. Dat zijn Geert Andries en Luc Vervoort (die om beurten gidsen), Ria De Nève, Johan Peelman, Mia Schrooten, Piet Coninx, Chris Pacquée, Karin Thiers (foto's), André De Jonghe, Herwin Daniëls (streeplijst), Isis Veldeman, Frederic Gabrys (streeplijst) en Erik Molenaar (verslag, puntlocaties, foto's). Het is fris weer, ideaal voor het zware traject.

Bespreking

Bosberg.

We vertrekken langs een steil, historisch paadje dat uitgaat op de top van de berg. Beneden worden alvast de algemene soorten genoteerd, zodat we later 'rustig' de belangrijkste gegevens kunnen vastleggen. De lange sliert floristen moet soms nog een stel Mountainbikes laten passeren. Op de helling ligt een open grasland dat geel ziet van de Knolboterbloempjes, rijkelijk doorspekt met Eekhoorngras, Margriet, Hengel, Rapunzelklokje en Muizenoor. Hier bevinden zich ook nesten van Bosmier. Lokaal

zijn Reukgras en Gewone veldbies dominant (dankzij het verdwijnen van de konijnen), in een abundantie van Klein vogelpootje, Schapenzuring en Vergeten wikke.

Akkerviooltje x Driekleurig viooltje, bloeidetail en afmeting.

Achter het grasland liggen akkers op de noordflank, die in het recente verleden nog extensief bewerkt werden. De moderne aanpak heeft duidelijk zijn sporen al achtergelaten, maar we vinden er nog redelijk veel Gele ganzenbloem, een overvloed aan Akkerviooltje, soms vergezeld van de bastaard met Driekleurig viooltje (*Viola x contempta*), Knopherik, Klein kaasjeskruid en Kleine leeuwenklauw. Driekleurig viooltje was voor de komst van kunstmest het meest aanwezig in dit soort akkers. Beneden, (in d5-36-41) net buiten hok, ligt een verlaten akker die rood ziet van Ruige klaproos, in een overvloed aan Driekleurig viooltje. We worden verschillende keren verrast door wegschietende hazen.

Rond het kasteeltje is de bouwwoede nog niet toegeslagen en we kunnen op de beschaduwde steilranden van de holle wegen o.a. Struikheide, Fijn schapengras, Zandblauwtje, Gewone eikvaren en Lelietje-van-dalen optekenen. We bezoeken snel de nieuwe begraafplaats, waar in de jonge graslandjes een overvloed aan Vroege haver in bloei staat, spaarzaam vergezeld van Eenjarige hardbloem. We noteren er ook Heidespurrie, waarvan de lijnvormige blaadjes ongegroeft zijn en korter dan bij Gewone spurrie. Men heeft plaatselijk ook voor een sedum-tapijt gezorgd, waarvan de meeste soorten volop verwilderen. We vermelden Rood, Wit en Roze vetkruid, verder Muurpeper en enkele soorten die we niet thuis wilden brengen. Op de terugweg naar de parking nemen we een kijkje nabij het kasteeltje, waar op de oprit soorten als Veelbloemige veldbies, Bleeksporig bosviooltje, Mannetjesereprijs en Heggenwikke groeien. Een vergiftigd geschenk is de grote populatie Tuinsalomonszegel, die in een holle weg onder een graanakker de plaats inneemt van de varengemeenschap. De ons aangeraden graanakker heeft intussen ook een ander beheer gekregen, want met moeite vinden we er één bloeiende Korenbloem, en dan nog wel in de 'onbemeste' akkerrand die overwoekerd is met IJle dravik.

Achter Schoonhoven

Na het noenmaal wisselen we van gids, en Geert neemt ons mee naar de Donkstraat, van waar we de vallei verder afdalen richting Demerdijk. Eerst noteren we de merkwaardige flora aan een verlaten pand. Naast Kandelaartje, Zandhoornbloem en Muurleeuwenbek staat er ook nog Bosdroogbloem, Grote

kaardenbol, een massa jonge spruiten van Vederesdoorn en Dolle kervel. Achterin ligt een open grasveldje met in de rand een mooie plek Kromhals, Driekleurig viooltje en ... Rood herderstasje. Deze laatste wordt nog maar eens tot in den treure gesleuteld en gedocumenteerd, maar zoals de laatste weken duidelijk is, goedkeuren op waarnemingen is er toch niet bij. Waarschijnlijk is het algemener dan verwacht, het is anders niet mogelijk dit op elke streepocht te ontdekken.

Door een fraai vochtig hooiland, met o.a. Echte koekoeksbloem, Groot streepzaad, Scherpe zegge en Zeegroene muur bereiken we een leigracht, waar de karekieten ons al verwelkomen in de rietkraag. In het water kunnen we Stomphoekig sterrenkroos en Klein kroos herkennen. Er zitten afschuwelijk luide kikkers te kwaken; hun kikkervisjes zijn duidelijk te zien. We steken een vers gebeerde akker over en noteren aan een silage nog heel wat akkersoorten, zoals Spiesmelde, Duist en Melganzenvoet. Hierna bekijken we een stuk van de Demer, waar op de oever o.a. Steenraket, Gevlekte scheerling, Gewoon barbarakruid en Gele waterkers groeien. Als Luc Vervoort ons terug vervoegt doorkruisen we een perceel dat pas is aangekocht door Natuurpunt. Het bestaat voor 99% uit Amerikaanse vogelkers, dus het kan alleen nog maar verbeteren. Na een poos speuren vallen toch kleine relicten op met Schermhavikskruid, Gladde witbol, Biezenknoppen, Gewone bermzegge, Bosandoorn en Brem. Hier achter ligt een schraal graslandje met Grote bevernel. In de bosrand vermelden we nog Reuzenzwenkgras en Boskortsteel. Langs een laaggelegen, verdrongen graanveld vinden we een heleboel Korenbloem, vergezeld van Klein bronkruid, Greppelrus, Ingesneden dovenetel en Zomprus.

Nog net in het hok bevinden zich een aantal glanshavergraslanden die natuurlijk beheerd worden. Maar net over de omheining ligt een klein paardenweitje dat uitgeeft op een donk, waar Luc na enige inspectie Lathyruswikke ontdekt. Allen spoeden zich er heen om het wonder te aanschouwen. Hoe hoger we de donk opgaan hoe talrijker deze kleine wikke optreedt. In het bovenste stuk wordt de populatie op 10.000 geschat. In haar gezelschap bevinden zich voorts Kleine leeuwenklauw, Vergeten wikke (al even klein, dus oppassen geblazen!), Knolboterbloem, Rechte ganzerik en Margriet. Het blijkt dat op deze donk in natte tijden alle mollen in de nabije omgeving bijeen troepen en dat de zaak er dus deftig wordt omgewoeld, zodat de zaadbank geregeld kan opbloeien.

Terug in het hok trekken we richting Peperstraat. In de kant van de weg treffen we nog een grote populatie bloeiende Akkerhoornbloem aan, benevens een houtkant met historische opgave van Kardinaalsmuts. Helaas is daar een hele nest struiken aangeplant en wellicht ook verwilderd met o.a. Oosterse kornoelje en Europese vogelkers. In de berm staat verder nog Kraailook dat zo uit de kluiten is gewassen dat we de flora er toch maar voor openslaan. In de berm van de Peperstraat was een historische vindplaats van Lathyruswikke opgegeven. Na vele jaren zijn de wegkanten veel ruiger geworden. Bijna overal schiet het gras hoog op, niet meteen het biotoop van de Lathyruswikke. Uiteindelijk vinden we na flink zoeken nog twee bloeiende exemplaren op de gemaaide toegang van een weiland. Langs de Testeltsesteenweg keren we door het urbaan district terug naar de vertrekplaats. Het levert nog fraaie beelden op, van o.a. een zeer donkere siervorm van Venkel, Tripmadam en Kuiflavendel. Er staat een 300 jaar oude Zomereik te mijmeren aan een kapelletje, en we worden bevangen door de dimensie. Die stond hier al een eeuw toen de streek floristisch werd ingewandeld door J. Kickx.

Besluit

We kunnen bogen op meer dan 300 soorten, waarvan er zeker een aantal niet in de Atlas van de Flora vermeld staan. Op de Rode lijst staan in de categorie achteruitgaand Struikhei, Eenjarige hardbloem, Hengel, Korenbloem, Groot streepzaad, Muizenoor en Knolboterbloem. Zeldzaam zijn Prachtklokje (garden-escape) en Fladderiep (wsl. aangeplant). Hoe zeldzaam ook, Lathyruswikke is momenteel niet bedreigd. Herman Vannerom trof de soort op 1 mei 1992 aan in dit hok. De vondst in het hok (D5-37-31) ernaast is dus een waar unicum.

Met FON in de hoofdstad van Europa (Molenbeek en Koekelberg). zaterdag 28 mei

Vooraf

Lang voor alle "heibel" in Molenbeek planden wij een urbane tocht in een multiculturele wijk en we kozen het zwart gat e4-25-32. In de hoop er spectaculaire vondsten te doen, verzamelen zich slechts 5 floristen, dat zijn Karin Thiers (foto's), Pierre Van Vooren (gids) Bart Mortier (streeplijst), Johan Peelman en Erik Molenaar (verslag, puntlocaties, foto's). We starten in een zomers, drukkend weer aan de metrohalte Zwarte vijvers, moeilijk bereikt door de treinstaking die maar aansleept. In de voormiddag doorkruisen we de straten, sportpleintjes en parkjes en belanden even uit het hok ter hoogte van de kanaalzone. De mensen zijn er vriendelijk en de auto's rijden stapvoets en beleefd. Het grote knelpunt blijkt echter dat er nergens een volkse kroeg te vinden is, en we moeten de dorst lessen met muntthee of een koffie waar je je lepel in recht kunt zetten. Het inbandig groen is niet om over te spreken, en de meeste vondsten zijn echte kasseivoeg-soorten en pioniers in boomspiegels.

Bespreking

Voormiddag

Eerst bekijken we alles rond het startpunt aan de metrohalte. Op ruderaal terreintjes strepen we flink door, maar echte uitschieters vinden we voorlopig alleen in boomspiegels en plantsoenen, met o.a. de notoire escapes *Perovskia atriplicifolia* en *Euonymus hederaceus*. Nadien begeven we ons noordwaarts naar de sportpleinen, gelegen tegen de spoorlijn Brussel-West in Koekelberg. Het verrassende hier is de overvloed aan Blauw walstro in de randen van het gazon. Voorts zien we er Hazenzegge, Kleine zandkool, Timoteegras, Nachttabak en Fraaie vrouwenmantel, eveneens allen in bloei. Terug in Molenbeek, met zijn eindeloze stoet groentenwinkeltjes, bekijken we een aantal boomspiegels, waarin de pitten van de gekochte vruchten rechtstreeks zijn gedumpt. Naast visgraten en peuken noteren we er o.a. Perzik, Marokkaanse munt, Avocado en Japanse mispel. De kramer is ons goed gezind en toont het fruit dat bij de zaailing hoort. Al gauw staan er vele mannen met ons mee te inventariseren, maar de Nederlandse namen krijgen we er niet bij. We krijgen een Loquatpruimpje mee, gratis en voor niets!

Japanse mispel, zaailing met bijpassend fruit

In de Vanderstraetenstraat (sic.) ontdekken we de eerste populaties Kransmuur, alweer onder belangstelling van de bevolking, aan wie we kort de klimaatopwarming en het arriveren van meeliftende mediterrane soorten uit de doeken doen. In het Gieterijpark ontdekken we o.a. een mooie populatie Grote engelwortel, en noteren er verder Oosterse kornoelje, Grote veld-bies (op een muurtje!), Fijn schapengras, Bosrank, IJzerhard, Brede wespenorchis en Struik-spirea. We belanden op een parking met Mobilehomes, en zoeken er terstond naar de campingsoorten die recent zijn ontdekt, maar met Knopherik, Ruige anjer en Hoog struisgras moeten we het stellen. Als de poort dicht blijkt, passeren we de Jeugdherberg (toch bier!), maar zetten de tocht nog even verder. Aan de parking bij de Berchemstraat kunnen we uitgebreid de Kieldravik *Ceratochloa sitchensis* bestuderen, een soort die in het Brusselse trouwens niet zo zeldzaam meer is.

Namiddag.

We gaan eerst naar het Voltaireplein, waar we o.a. zaailingen van Goudenregen vinden en passeren het speelplein Bonnevie. Daar staan een aantal zaailingen van rozen, sterk beklierd, maar met slechts een flauwe appelgeur. In de groenvoorzieningen verderop staan echter volwassen exemplaren (Schijn)egellantier, met prachtige lange klierharen op de jonge bottels en een afstaande kelk. In de gazon daar staat een ware zee van Kransmuur, vergezeld van Rood herderstasje. Ook tussen de kasseien op de parkeerstrook komen deze overvloedig en duidelijk voor. We schuiven door naar de kanaal zone en raken daarbij even uit het hok, waar we een aantal verwilderde sieroorten tussen de straatstenen en in de goot zien, vermoedelijk terug te voeren tot een vroegere inzaai (uit het beroemde pakske). Het is duidelijk dat het om zeer vruchtbare en standvastige soorten gaat: Zilverschildzaad, Marokkaanse leeuwenbek, Blaassilene en Spinraghuislook (*Sempervivum x barbulatum*). Het kanaal voegt zo goed als niets aan de lijst toe, en we zoeken de zijstraatjes weer op. In de Verrept-Dekeyserstraat wordt druk genoteerd, want naast Hartbladige els volgt een reeks groenten die zomaar tussen de straatstenen zijn verschenen, en alleen al hierom de moeite zijn ze te overlopen: Selderij, Zwaardherik s.l. (Rucola), Sla, Bieslook en Aardpeer. Bovendien staat er Bolderik in bloei. De hitte wordt loodzwaar, maar gelukkig kan men bij elke kruidenier ijsjes krijgen.

In de Paalstraat vinden we opnieuw Kransmuur, maar ook ons eerste (en enigste) Klein glaskruid. Er zit een prachtige Lindepijlstaart te zonnen tegen een gevel en iedereen neemt de tijd het grote diertje te kijken. Nadien volgen Bladpeterselie, Vaderplant en opnieuw onze Kieldravik. We vermelden de aanwezigheid van een Ganzenvoet die zeer wel *Chenopodium probstii* kan zijn. Dan belandt ons gezelschap opnieuw in de Zwarte Vijverstraat, waar we Venkel (mooi in knol) noteren en Pierre een 'Kanariezaad' inzamelt dat thuis op naam wordt gebracht als *Phalaris brachystachys*. Het onderscheidt zich van Kanariezaad door de erg korte kafjes van de steriele bloemen; bij *Phalaris canariensis* zijn ze half zo lang als die van de fertiele bloem. Goed gezien dus! Opnieuw komen we uit aan de groentenkramen waar al dat fruit kiemde in de boomspiegel. Na grondig speurwerk van Bart tellen we twee exemplaren Dadelpalm, die als een simpele grasscheut in het onkruid verborgen zitten. We kennen er opnieuw veel bijval van de klanten, want onze aanwezigheid deze morgen zal wel de ronde hebben gedaan!

Via de Deschamphelerstraat in Koekelberg komen we in een steeg met de welsprekende naam Strijdersgang. Het is er echter de vreedzaamheid zelve en de bewoners hebben geen afkeer van de wildernis die zich discreet tussen de kasseien ophoudt. Aan de lijst kunnen we Gele helmblom toevoegen en er staat opnieuw massaal Rood herderstasje en Kransmuur. Tot we een zeer vreemde vondst doen. Er staat een 'Laksteeltje' in bloei, en na goed speuren tellen we 26 bloeiende exemplaren. Het gras wordt uitgebreid gekiekt en ingezameld voor de plantentuin en nazicht thuis. We nemen afscheid van de buurtbewoners en de steeg wordt weer rustig. Tijd om een koele dronk te doen! We belanden echter in het klassieke stapvoetse verkeer en na een eindeloze reeks theehuizen (met alleen maar heren) nemen we het besluit de excursie dan maar droog te beëindigen. Een bijzondere dag,

bloedheet, slechts met een symbolische donderslag: de mogelijke vondst van Laksteeltje buiten het maritiem district.

Besluit

Hoewel wij haast zeker waren een hele reeks mediterrane soorten te vinden, kwamen we dus terecht in een urbaan district waar het aantal tuinontsnappers beperkt bleef tot een gamma groenten en fruit. Wie de campingflora gebeten opvolgt dacht hier wellicht een zelfde tafereel te ontmoeten, met een dozijn vreemde klavers, maar buiten de overvloed aan Rood herderstasje en Kransmuur is het dus anders gebleken. Laksteeltje is onwaarschijnlijk, wegens de nu al zichtbare spil van de aartjes; we houden het voorlopig op *Catapodium rigidum*. (Volg ons op Waarnemingen...) Op de Rode Lijst staan 5 soorten, (Bolderik, Ruige anjer, Prachtklokje, Selderij) allen tuinsoorten, behalve Stijf hardgras dat bedreigd is. Met slechts 220 species op de lijst hebben we zeker geen records gebroken, maar het is een goed beeld van wat er in de multiculturele buurt leeft. Er lag ook geen waterpartij, geen bos, geen spoorterrein of open fabrieksgrond in het hok, dus dat heeft het aantal zeker gedrukt. Gewoonlijk worden slechts de speciale biotopen in Brussel opgezocht en komt men niet tot een globale km-lijst. Dat is nu gebeurd en we slaan ons er wel even voor op de borst.

Nationale werkgroep botanie

Prille Lente in en rond het kerkhof van Quenast

André Van den Bergh

Op zaterdag 9 april mocht Luc Allemeersch andermaal de spits afbijten met een eerste inventarisatie in Waals-Brabant. Met 21 deelnemers kon Luc het kerkhof uitkammen. Er viel direct op dat hier een groot aantal tuinplanten of aangeplante soorten verwilderd waren, zoals Rode spoorbloem, Slaapmutsje enz... Boskruiskruid was toch wel opmerkelijk op een kerkhof en André vond er Liggend hertshooi. De te verwachten voorjaarsbloeiers in het bos waren op het appel: Muskuskruid, Daslook, Bosanemoon, Gevlekte aronskelk, Wilde hyacint met ook enkele ex. Spaanse hyacint alsook de bastaard tussen beide soorten, Bosgierstgras, Gele dovenetel, Gewone salomonszegel, Slanke sleutelbloem en Sneeuw-klokje. De Kleine kaardenbol in het droger gedeelte van het bos was ook wel opvallend. We hadden hem eerder aan de Zenne verwacht. Daar vonden we Vingerhelmbloem en ook enkele exemplaren van Groot glaskruid, dat eerst als Klein glaskruid gedetermineerd werd, maar later door Christine en Danny verbeterd werd in Groot glaskruid. Ze hadden een plant meegenomen en thuis vergeleken met deze in hun tuin. Naast Muurvaren, Eikvaren en Steenbreekvaren, vond Pierre in een verloren hoek-je een ex. van Tongvaren. Op een pad naar de Zenne groeide tussen de stenen nog Ruw vergeet-mij-nietje en verder werd nog Akkerereprijs met zijn volledig beklierde vruchten zonder andere haren op naam gebracht. Deze vroege lentetocht leverde 221 streepjes op de Flowerlijst.

Voorjaarsflora van Ten Bos te Erembodegem / Affligem

André Van den Bergh

Paul Van den Bremt was op 23 april onze gids en streper (waarvoor hartelijk dank!!) voor een inventarisatie in en rond Ten Bos. De streeptocht gebeurde in samenwerking met PWG Allium uit de Denderstreek. Met 24 deelnemers trok Paul langs een beekje in het bos, waar heel wat verspreid hak-hout en afgekapte takken voor een sportief parcours zorgden. Willy en ikzelf kunnen er van meespreken want we gingen, zonder veel erg, beide tegen de vlakke op dit glibberig terrein. Op de oevers groeiden beide soorten goudveil, nl. Paarbladig en Verspreidbladig, alsook heel wat Bittere veldkers. We staken het beekje over en ontdekten er verschillende plekken met Eenbes. Verder noteerden we nog Slanke sleutelbloem, Daslook, Wilde hyacint, Bosanemoon, Muskuskruid, Dotterbloem, Pinksterbloem, maar vooral de Schedegeelster zal ons bijblijven. We zagen wel enkel de rolronde grasachtigebladeren, maar

vonden geen bloeiwijzen. De ietwat blinkende bladeren van heelkruid vielen op tussen de vele bosanemonen. Hangende zegge en Hoge cyperzegge stonden op natte stukken in het bos en op drogere plaatsen ontdekten we heel wat paarse schubwortel aan de voet van populieren.

In het veld was nog niet veel te bespeuren, al vonden we toch Hoenderbeet en Klein bronkruid en in de namiddag kon Paul de streeplijst afsluiten met Muizenstaartje, dat zich blijkbaar thuis voelde in een tractorspoor. Deze lentetocht leverde niet minder dan 224 streepjes op.

De Maasvallei te Houx (Yvoir)

André Van den Bergh

Op 21 mei was ikzelf gids voor de excursie in dit vergeten gehucht van Yvoir. Met de 14 deelnemers waren we al voor 9u30 begonnen, vermits we met de wagens al in het hok stonden en iedereen er ruim op tijd was. Willy had aan de parking al een mooie vondst met Blauw walstro, maar de aan de zuidkant blootgestelde kalkrotsen op de rechter Maasoever waren toch het eerste doel voor de voormiddag. Een bont gamma bloeiende planten verwelkomde onze groep, waarbij het geel voor Paardenhoeftklaver was, het wit voor het Wit zonneroosje, het blauw voor de Blauwe sla en het paars voor de Kartuizeranjer. Verder nog de Kleine steentijm, Donderkruid, Stinkend nieskruid, Doorgroeide boerenkers, Echte gamander en Duifkruid. Een statige bromraap werd als Walstrobromraap gedetermineerd en Andre determineerde thuis nog de Gegroefde veldsla. Aan de spoorwegbrug stonden Robertskruid en Klein robertskruid broederlijk naast mekaar en langs de oude spoorweg vonden we Rozetsteenkens (ondersoort borbasii). Eekhoorngras en Stijf hardgras werden langs de straatkant aangetroffen. Na de middag klommen we door het bos naar de ruïnes van Poilvache met massaal Gulden boterbloem, Vingerzegge, Grote keverorchis, Mannetjesorchis, Prachtklokje, Christoffelkruid, Blaasvaren, Stijve naaldvaren, Tongvaren en Eenbes (wel buiten het hok). Aan de ruïnes konden nog Nachtsilene en Ruige scheefkelk opgetekend worden. Via een bospad, waar Leo Paarbladig goudveil op de weg vond, daalden we af naar het kerkhof met enkel wat kandelaartjes op een oud graf. Dan maar langs de Maas-oever terug naar de wagens met Poelruit en Vroeg havikskruid en heel wat Rood herderstasje dat herkenbaar was aan de kleine bloemen en aan de stompe tot afgeronde vruchtlobben. Totaal aantal taxa: 323.

Zaterdag 7 mei Plantenexcursie langs de Birrebeekvallei in Sint-Brixius-Rode (Wolvertem) o.l.v. Paul Van Elewijck.

Karel De Waele

Niet minder dan 21 deelnemers kwamen opdagen, gelokt door de mooie weersvoorzichten. André liet zich verontschuldigen en werd als streper vervangen door Karel, die op het einde van de dag eerlijk moest toegeven dat hij na twee hokken strepen toch enigszins oververzadigd was.

Het parcours was ook niet van de gemakkelijkste: bijna geen paden, veelal dwars door bramen- en netelvelden, nu en dan onder of over een prikkeldraad en zelfs één keer springen over de beek. Je zou van minder last hebben van krampen in de dijspieren 's avonds! Maar we werden wel beloond met uitgestrekte velden Daslook, het hele gamma voorjaarsbloeiers met Muskuskruid, Bosanemoon, Slanke sleutelbloem en Gevlekte aronskelk, een weilje vol Pinksterbloem en Gewoon reukgras. Verheugend waren vooral de groeiplaatsen met Eenbes en ook deze van Gulden boterbloem in beide verkende hokken. Meteen ook mooie aanvullingen voor de Floradatabank: in d4-45-32 (waar tot nu toe 169 soorten gemeld waren sedert 1972): 189 soorten, en in het tweede hok d4-45-41 (waarvan nog niets in Floradatabank vermeld is) 161 soorten. We mogen dus tevreden terug kijken.

http://www.natuurpuntantwerpenstad.be/stu/pwg_2016.html

Monitoring Spoor Oost (Lobroekdok)

26 april 2016

Met 6 deelnemers staan we aan de ingang van Spoor Oost, waar op dit zelfde moment de buitenzijde met de groeiplaats van Stijf vergeet-me-nietje wordt weggegraven met meerdere graafmachines tegelijkertijd. In ons gezelschap bevindt zich tevens Marjet Lubbers uit Bergen-op-Zoom, een journaliste die een jeugdartikel wil plaatsen over wildernis in de stad. Voorts vermelden we Vera, Marc, Karin, Miel en mezelf, die verslag maak en puntlocaties noteer. We kijken uit naar de kaden van het Lobroekdok, waar we de ijzige dag (met veel neerslag) trachten te trotseren. Op de zuidpunt van het dok staat Raapzaad in bloei. In enkele zijstraten van de Slachthuislaan vinden we Zilte schijnspurrie niet terug. Naast Hertshoornweegbree zijn de kasseivoegen vooral begroeid met Straatgras en Liggende vetmuur. Heermoes staat nog te sporuleren met zijn bleke aren. Langs de kade is intussen heel wat overgroeid, en het meeste is begraasd door o.a. Nijlgans, waarvan een koppel trots rondstapt met zeven verse kuikens. Op het water zien we o.a. Meerkoet, Wilde eend en diens bastaarden, Aalscholver en Fuut. De lente is nog niet echt doorgebroken, maar Valse voszegge en Veldsla staan al in bloei. In de oeverzone staat o.a. Stijf barbarakruid nog in rozet, en tussen het drijvend afval groeit een sterrenkroos. Een fraai zicht levert een half verrot vlotje, waarop een bosje Hollandse iep in vrucht staat. In het vermolmde hout is een hele rist jonge planten verschenen, zoals Gewone engelwortel, diverse zuringen, Harig wilgenroosje, Grote kattenstaart en wat wij denken Gevleugeld helmkruid te zijn. Mogelijk gaat het om erg forse scheuten van Blauw glidkruid, we moeten dit maar afwachten. Akkerdistelroest is als een bleek oranje verfje op zijn waardplant verschenen en wordt gekiekt. Ook een grasgroene rups van een uil wordt gekiekt in het jonge blad van Gewone vlier. Na ruim twee uur hebben we de achterzijde van het dok bereikt, waar op grondhopen vooral bloeiende Herik de aandacht trekt. Op de lijst staan 125 soorten planten, maar het Stijf vergeet-me-nietje is er niet bij.

Monitoring in Domein Hertoghe

3 mei 2016

Iets beter weer zorgt voor een iets betere opkomst: we zijn met twee deelnemers meer dan vorige week. Dat zijn vandaag Raf, Vera, Karin (foto's), Jean, Guy, Walter, Marc (veldnota's) en Erik (verslag, Obsmapp, foto's). De roep van Boomkruiper lokt ons binnen in het domein. Het bos heeft zijn kroon haast gesloten en van in het begin worden we overrompeld door een zee van Bastaardhyacint die nog staat te bloeien. We bezoeken ook de vindplaats van Bosereprijs, waar een groot deel Ierse klimop en Witte paardenkastanje is verwijderd. De omvang van de populatie is zeker verdubbeld, maar ze is nog vegetatief. De paden zijn alweer erg breed geworden, want de randen met Bosanemoon en Kraailook zijn danig verpletterd. Er staat opnieuw veel Vogelmelk. In het passeren trekken we her en der exoten zoals Amerikaanse vogelkers, Witte paardenkastanje, Laurierkers en Noorse esdoorn van tussen de bosvegetatie. Bosveldkers staat nu massaal in bloei, met de bloemen boven de hauwtjes uit zoals het hoort. We onderzoeken ook een aantal Niervarens (*Dryopteris*) op de schubben, zoals Mannetjesvaren, Smalle en Brede stekelvaren. Bosandoorn is al goed ontwikkeld, evenals Groot heksenkruid. Tijdens de excursie herkennen we verschillende zaailingen, zoals Linde, Beuk, Haagbeuk, Gewone esdoorn, Tamme kastanje, Spaanse aak, Zoete kers, Taxus of Hulst. We steken het grasland over, waar veel Vogelmelk in vertrapte vorm aanwezig is en in bloei verschijnt.

Het hele park is nog rijk aan Iep, waarvan we de vruchtjes overal zien liggen. Sommige bladeren vertonen de Iepenknobbelmijt-gallen. Alle vogels lijken tezamen te zingen en Guy maakt een lijst van wat we horen en zien. We doorkruisen het bos, tot voorbij de vindplaats van Heelkruid, en verwijderen en passant de haard van Franjekelk, waarvan er een deel in bloei staat. Ook Bosgierstgras is uitgekomen, voorlopig slechts op dezelfde plek als vroeger. Aan de vernieuwde ingang staat nu een zee van Hidcote-smeerwortel, wat een spijtige zaak is. Ook de aangeplante Italiaanse aronskelk is in bloei gegaan. Jean

weet de bloeikolf er uit te peuten, zodat we de haarring zien die de overnachtende insecten in de bloem gevangen heeft gehouden. De bestuiving is gebeurd en nu verwelken de haren. We bezoeken daarna het terrein waar de kinderkliniek is afgebroken. Je kan er makkelijk in wandelen als je langs de zijkant gaat. Hier is het luw en de warmte doet deugd, ook voor de vlinders die hier rond dwarrelen. Op een stenige toegang heeft zich een zee van Veldereprijs gevestigd, met hiertussen Bleekgele droogbloem, Bosaardbei (bloei), Liggende vetmuur, Veldsla (bloei) en een hele reeks kleine composieten, waaronder Madeliefje, Jacobskruiskruid, Klein kruiskruid, Gekroesde melkdistel, Canadese fijnstraal en Bezemkruiskruid.

Boven ons schreeuwen roofvogels en we zien er een vijftal op thermiek stijgen boven de Kleine Ring. Twee ervan zijn Buizerd. Door een zee van Duinriet lopen we naar het midden, waar op een omgevallen muur ook Bosaardbei bloeit. We discussiëren nog een poos over enkele zeer grote exemplaren Gewone veldbies. Nazicht thuis wijst uit dat het niet om Veelbloemige veld-bies gaat. Wanneer we het terrein verlaten, kunnen we lezen dat er alweer een torenflat voor bewoning opgebouwd zal worden. Alweer een gemiste kans om het domein Hertoghe iets van zijn oorspronkelijke oppervlakte terug te geven.

Plantenwerkgroep Genk

<https://www.natuurpunt.be/plantenwerkgroep-genk>

Zondag 24 april IFBL-hok D7-32-33

De eerste excursie van PWGenk was alvast een succes! Daar waar er aanvankelijk slechts 108 taxa genoteerd stonden voor het IFBL-kwartierhok D7-32-33, vonden we er tijdens onze wandeling maar liefst 228. Hiertoe behoorden 165 wilde inheemse soorten (percentage exoten & verwilderde inheemse planten: 27,6%). In totaal werden er 145 bijkomstige taxa genoteerd voor dit hok.

Enkele leuke waarnemingen waren: Gewone zilverspar (*Abies alba*), Torenkruid (*Arabis glabra*), Bleke zegge (*Carex pallescens*), Chinese sierkwee (*Chaenomeles speciosa*), Rimpelige cotoneaster (*Cotoneaster rehderi*), Rode dophei (*Erica cinerea*), *Euonymus japonicus*, *Ilex x altaclerensis* (*I. aquifolium* x *perado*), Rode kamperfoelie (*Lonicera xylosteum*), Struisvaren (*Matteuccia struthiopteris*), Roomse kervel (*Myrrhis odorata*), Berijpt beemdgras (*Poa pratensis* subsp. *latifolia*), Kerspruim (*Prunus cerasifera*), *Sasaella ramosa*, Franjekelk (*Tellima grandiflora*) en *Viburnum plicatum*.

Zondag 1 mei Parking Genk stadion – rand Terril Waterschei IFBL-hok D7-32-12

Ook de tweede excursie was een succes! We kopten af op 196 waargenomen plantentaxa, waarvan 156 soorten zonder het meetellen van de exoten, ondersoorten en verwilderde planten. We kwamen nauwelijks van de parkeerplaats bij het voetbalstadion van Genk af omdat er zoveel soorten planten te vinden waren; Rechte en Middelste ganzerik bijvoorbeeld. Op de zandhopen vond Nicole een Zwenkdravik, naast de gewone lje dravik. Mierikswortel gaf nog enige problemen bij de determinatie. Het bovenste blad heeft fijne slippen en het onderste oogt als dat van een breedbladige zuringsoort.

Op de kern van de heide 'Opglabbeker zavel' vonden we Klein tasjeskruid en Eenjarige hardbloem oa. We liepen naar de plek waar Slangenlook gemeld was, maar dit bleek een wat forse Kraailook te zijn. Wel kwamen we zo ook bij een plekje met het nodige mijnpuin in de grond en dit leverde oa. Donderkruid, Steenhoornbloem en Springzaadveldkers op.

Op zaterdag 14 mei was er een excursie van Natuurpunt Genk in het Klotbroek olv Dirk de Beer (mossenexpert) en Rik Brys (Conservator Klotbroek) met als thema mossen. Natuurlijk werden er ook wat hogere planten genoteerd. Belangrijkste ontdekking betrof de Witte waterranonkel. De conservator had in de betreffende plas nog niet eerder een waterranonkel gezien en er bleken er dit jaar opeens veel te staan. Witte waterranonkel was nog niet eerder op Genk's grondgebied gevonden. De dichtstbijzijnde plaatsen zijn in D6-38-33 (in 1987, Ballewijers) en D7-44-22 (recent ontdekt en in 2015 nog steeds aanwezig te Ven Onder De Berg). Witte waterranonkel is een soort die in het meetnet (dat Natuurpunt organiseert in opdracht van het INBO) zit en waarvan de oude vindplaatsen nauwkeurig worden opgevolgd. Een nieuwe plaats is dus zeker welkom! De plant is zo bijzonder omdat ze typisch is voor licht aangerijkt, schoon, iets venig water en dat is zeldzaam in Vlaanderen.

De Witte waterranonkel, één van de soorten die wordt opgevolgd in het kader van de meetnetten, kreeg er in Genk een nieuwe vindplaats bij voor Vlaanderen

Plantenwerkgroep Noord-Limburg De Slobkousjes

Jan Leroy, Plantenwerkgroep de Slobkousjes slobkousjes@skynet.be 0474 73 59 11

Woensdag 20 april de start van het plantenseizoen 2016 voor de slobkousjes! Met Isabelle, Anita, Luc, Geer, Yvonne, Gerard, Nicole, Harry, Marina, Ine, Josse, Francine, Pat, Suze, Koen en Jan was er meteen een behoorlijke belangstelling. Met de regioverantwoordelijke in ons midden hadden we ook het voordeel om met de auto een stuk op het terrein te kunnen en zo tijd te winnen voor de beste plekjes. Met een overvloed aan Gulden sleutelbloemen bood de watering meteen een feeëriek uitzicht. De vraag van Bert Berten om eens te kijken naar hybridisatie met Slanke sleutelbloem was een veel moeilijker opdracht. Slanke sleutelbloem hebben we op dat stuk immers niet gevonden. Alle sleutelbloempjes, en dat waren er behoorlijk veel, die we bekeken waren erg gulden. De arendsogen van speurneus Pat vonden zowaar tussen al dat groen een addertong! De zegges leverden de meeste problemen en vroegen weer huiswerk van Luc. Uit zijn mail blijkt dat hij het idee van **Zeegroene zegge** bevestigt:

- 3 stempels
- korte schede onderste schutblad
- bovenkant blad groen en onderkant grijs blauwig
- lange dunne steeltjes van de aren, stengel stomp driekantig
- onderste schutblad steekt boven aren uit, de scheden zijn donkerbruin vaak paarsrood aangelopen en gaan niet vezelen

Met de zeldzame **Oeverdistel** hadden we ook problemen want die komt blijkbaar niet voor op de lijst in de I Pad. We hebben hem dan maar manueel ingevoerd in waarnemingen. De admin heeft ook bedenkingen bij onze waarneming van Draadrus. We hebben hem dan maar voorzichtig tussen haakjes gezet voorlopig en gaan nog wel eens terug kijken om een foto te maken.

Het kostte moeite om niet op de talrijke Gulden sleutelbloemen te stappen.

Woensdag 27 april gingen Ine, Nicole, Anita, Gerard, Jan, Luc, Pat, Theo en Pierre in het Hobos op zoek naar Moerasviooltjes. Vorige zomer werd de zilveren maan, een zeldzame dagvlinder, gezien in het Hobos. Het Moerasviooltje is een van zijn waardplanten. Reden genoeg dus om wat op te volgen hoe dit plantje het doet in het gebied.

Vanaf de parking van de Winner trokken we het gebied in. Het plantje blijkt het vrij goed te doen. Op sommige plekken is uitbreiding duidelijk te zien en het blijkt zich ook over een groter gebied uit te breiden. Goed nieuws dus.

Om af te sluiten gingen we ook de mooiste boom van Vlaanderen nog eens groeten en genoten in zijn omgeving van de talrijke Knolboterbloemen. De speurtocht naar de Franse aardkastanje die we hier ongeveer op dezelfde datum in 2014 vonden leverde niets op. Of dit het gevolg is van het koude weer of dat er meer aan de hand is zullen we in de volgende weken ondervinden.

Woensdag 11 mei waren Ine, Nicole, Anita, Gerard, Jan, Luc, Pierre, Isabelle, Hugo, Annemie, Paul, Pat en Jean-Claude te gast bij Luc Vanoppen aan de Rode vijvers.

Met amper 46 waarnemingen op de lijst lijkt het wel povertjes gesteld daar. Niets is natuurlijk minder waar! Met Luc als gids ging er terecht veel aandacht naar de inrichting van het gebied en de manier van beheren. Zo kregen we in detail te zien hoe ze er in slagen een aantal vijvers visvrij te houden om zo de voorrang te laten aan de amfibieën. Niet vanzelfsprekend als je omgeven wordt door viskweekvijvers. Ook de complexiteit van het netwerk aan slotjes en sluisjes kreeg aandacht. Er werd natuurlijk ook lang stil gestaan bij de speciale plantjes als de Brede orchis en de Kleine valeriaan en er werd genoten van de variatie aan mooie graslandjes. Het geheel werd luidruchtig afgesloten met een boomkikkerconcert.

Op **woensdag 8 juni** was het weer leren geblazen. Rutger nam Luc, Pierre, Anita, Gerard, Yvonne, Hugo, Paul, Nicole, Suze, Albert en Guido mee in zijn kielzog om naar grassen te speuren. Op enkele specialekes na hebben we dan ook enkel grassen in ons lijstje staan. De weergoden waren ons gunstig gezind maar met wat ze de vorige dagen hadden aangericht kregen we het op sommige plaatsen toch even moeilijk. Grachten die al jaren poederdroog staan waren nu plots gevuld en daar moet je dan wel over zien te geraken. We gingen op de terugweg toch ook nog eens op zoek naar de Franse

aardkastanje want die hadden we bij een vorig bezoek in april niet gevonden. Ook nu leek het eerst op niets uit te draaien tot speurneus Yvonne plots riep “kom hier eens kijken”. Nu staan ze voor eeuwig in ons slobkousgeheugen gegrift.

Rutger laat er geen gras over groeien, al vanaf de parking meteen aan de slag

Plantenwerkgroep Gent

Verslag PWG streeptocht 26/04 Steenberge-Nerenbos hok D3-42-42

Annick Verstraete

Je komt het niet zo vaak meer tegen, bos dat bestaat sinds 1775 of vroeger. Delen van het Nerenbos zijn zo'n bosbestanden, toentertijd 'Neren Bosch'. Het was ijsig koud met de ganse dag hevige buien met af en toe hagel. Geen weer om een hond door te jagen, blijkbaar wel voor 12 plantenmensen. Op het eerste zicht lijkt het een productiebos voor beuk met niet veel soeps als ondergrond.

Hier en daar een Zomereik, Haagbeuk, wat Witte klaverzuring, Bosanemoon, Gewoon speenkruid, Grote muur, Slanke sleutelbloem, Valse salie, Lelietje-van-dalen. Het moest allemaal precies nog wat op gang komen na die koude weken. Toch behoorlijke plekken Dalkruid en Ruige veldbies tussen zones met Adelaarsvaren. Het paar jonge ogen van Boris ontdekte ook nog Pilzegge. De randzones met de akkers leverden o.a. nog Brem, Moerasmuur en Klein bronkruid. Uiteindelijk een prettige voorjaarslijst met 136 soorten.

Verslag PWG uitstap 30/04 Bos t'Ename Grootbos Noord, hok E3-21-14

Annick Verstraete

Wie zelf in de Vlaamse Ardennen woont, staat soms versteld over hoe aantrekkelijk deze streek is voor mensen die amper 30 km verder wonen. Inwoners van “le plat pays” verzeilen er geregeld om te wandelen, naar de koers te kijken of om de flora te bewonderen. Daarom richten we jaarlijks een uitstap in naar dit schone stukje Vlaanderen. Zo kunnen zowel gevorderde als beginnende floristen eens iets anders determineren dan Gents groen. Dit jaar waren we te gast in een rustig stuk van Bos t'Ename, het Grootbos Noord.

Plantenwerkgroep Gent in Grootbos Noord © Gerrit Roskam

Dankzij Natuurpunt en de werkgroep Bos t'Ename is dit bos een pareltje zowel qua landschappelijke waarde als qua biodiversiteit. Om het natuurgebied te beheren doen ze een beroep op begrazing met paarden en runderen. Blijkbaar ook met enthousiaste vrijwilligers; die waren diezelfde dag noest aan het werk terwijl wij rustig door hun resultaat kuierden.

En het resultaat mag er zijn. Ondanks dat het nog april was, konden we toch al 146 streepjes zetten met een groep die hoofdzakelijk uit beginners bestond. De ogen gingen bij velen wijd open voor Paarse schubwortel, Reuzenpaardenstaart, Eénbes en drie soorten viooltjes: Maarts, Bleeksporig en Donkersporig. Varens, grassen, zeggen en russen kwamen ook aan bod. Doordat er daaraan ook geen gebrek was, konden we de verschillen netjes bestuderen.

Eens iets anders dan Gents groen © Gerrit Roskam

In de tweede helft van de 19de eeuw verdween het bos voor een groot deel. De bosplanten zochten een laatste toevlucht in de overgebleven houtkanten. Van hieruit koloniseren de overgebleven zeldzame soorten nu het ecologisch beheerde bos zodat hun gebied langzaam vergroot en wij weer heel wat planten konden determineren.

Verslag PWG streeptocht 03/05 Scheldemeer-Put Lerno, hok D3-23-21

Jean Deprez

Deze avond hadden we de kans om ook eens buiten de lijntjes te strepen. In het hok lag namelijk het privaat eigendom van een van de vaste deelnemers aan onze activiteiten. Hugo had ons uitgenodigd om ook eens op zijn terrein te komen strepen, een gebied langs de Schelde van ± 8 ha met een grote vijver erin. Hij doet er als natuurliefhebber al jaren aan ecologisch beheer en verzekerde ons dat alles wat er staat er ooit vanzelf is gekomen. Het was voor ons, toch relatief vroeg op het jaar, dan ook een topavond qua plantensoorten. Op de weg naar het terrein vonden we, naast de gebruikelijke urbane

soorten ook zaailingen van Prikneus (*Lychnis coronaria*) die voor de meesten onder ons goed herkenbaar waren en Bermooievaarsbek (*Geranium pyrenaicum*) wat toch andere koek is om ze in vegetatieve toestand te herkennen. Maar met een kenner onder ons die de planten al jaren op die plaats weet staan moest ik als streper niet twijfelen.

Ook op het terrein zelf konden we profiteren van de kennis van Hugo die natuurlijk perfect weet dat de rozen aan de grens van zijn perceel, *Rosa multiflora* zijn. Hugo wees ons vanzelfsprekend ook de interessantste hoekjes en leukste kantjes aan, daar vonden we, zonder echt intensief te moeten zoeken, o.a. Rechte ganzerik, Grote egelskop en Lathyruswikke. Bovendien is het makkelijk dat je zeker weet het deze soorten zijn omdat Hugo ze ook heeft zien bloeien. Het is ook altijd interessant als gewezen wordt waar je in een kilometer hok Grote keverorchis en Klein bronkruid moet zoeken.

Toch bleek later dat ik enkele soorten niet gestreept heb zoals Gekroesd fonteinkruid, Grote waterweegbree, Ridderzuring, Sporkehout, Wolfspoot, Trilpopulier, ondanks dat ze er zeker staan volgens Hugo. Misschien werden ze over 't hoofd gezien, heb ik ze niet horen afroepen of begint mijn korte termijn geheugen mij in de steek te laten. Ook streepte ik verkeerdelijk Smal vlieszaad (*Corispermum leptopterum*) waar waarschijnlijk *Corylus avellana* is gemeld, op de streeplijst afgekort als Coris en Coryl. Een bewijs dat een streeplijst nooit foutloos is en een volledig beeld geeft van de toestand in het veld en dat multitasking, luisteren, onthouden, vertalen en zoeken op de lijst, toch een complexe aangelegenheid is.

Verslag PWG streepocht 12/05 Makkegem, hok D3-52-21

Willy Desmettre

De weergoden zorgden voor een uitstekend streepweertje en de 14 opgekomen plantenliefhebbers begonnen me dan ook meteen een resem plantennamen toe te roepen. Bij het begin van de tocht zagen we naast de meer gebruikelijke planten een veld vol Reukgras en een aantal planten die ooit uit een tuin waren ontsnapt zoals Prikneus, Vingerhoedskruid, Slaapbol en Ruig klokje.

Even verder trokken we het Heilig Geestgoed binnen, een van de Makegemse bossen dat eigendom is geweest van de Tafel van de Heilige Geest, een instelling die er in de Middeleeuwen voor zorgde dat de behoeftigen te eten kregen, en daarom ook het Armenbos wordt genoemd. We werden er vergast op een aantal prachtige voorjaarsbloeiërs zoals Bosanemoon, Gevlekte aronskelk, Kruidend zenegroen, Witte klaverzuring, Ruige veldbies, Bosereprijs, Muskuskruid, Slanke sleutelbloem, Lievevrouwebedstro, Bosbingelkruid en als kers op de taart tientallen Eenbessen. Een extra dikke klimop, volgens sommigen een der dikste in Vlaanderen, trok er ook onze speciale aandacht. Langs de beek zagen we Bittere veldkers en Daslook en in de vijver werd er ook Waterviolier gevonden, maar de grootste bezienswaardigheid in het bos was uiteindelijk geen plant, maar een prachtige Vuursalamander.

Bij het verlaten van het bos trok vooral de Bosroos onze aandacht. Langs de wegganten en in de grachten zagen we nog heel wat nieuwe plantjes, en vlak voor ons eindpunt belanden we op een braakliggend terrein, waar naast de opgeschoten radijs vooral veel Behaarde boterbloem, Greppelrus en Klein bronkruid te zien waren. Uiteindelijk kwamen we zo tot een 180-tal streepjes.

Verslag PWG streepocht 24/05 Admiraalhof Destelbergen, hok D3-13-43

Willy Desmettre

De 20 opgekomen plantenliefhebbers werden door Joost direct aangespoord om de wegganten aan een grondig onderzoek te onderwerpen, en al spoedig had hij de gebruikelijke tred- en bermplanten aangestreept.

Daarna trokken we het Admiraalpark binnen, een domein dat eind de negentiger jaren werd aangelegd en beplant met ongeveer 8000 bomen. Het park sluit aan bij de verkaveling Admiraalhof, en moet een overgang vormen naar het groen-residentiële gedeelte van Destelbergen, waar de verschillende kasteeldomeinen het landschap bepalen. In het park werd er o.a. gekeken naar een aantal grassen, die er op het eerste zicht nogal eigenaardig uitzagen, maar waarvan we dachten dat het om afwijkende vormen van ijle dravik, Zachte dravik en Gewoon langbaardgras ging. Voor alle zekerheid hebben Jean

en Christine een aantal exemplaren meegenomen voor nader onderzoek en definitief uitsluitel. Inmiddels heeft Jean één van die grassen als Sierlijke dravik (*Bromus lepidus*) kunnen determineren. Dat we ons als plantenfreaks ook voor andere natuurfenomenen interesse hebben, werd bewezen door Dorien, die kwam aandraven met een grasspriet met daarop een vlieg met witte banden op de rug. Danny legde ons uit dat het hier geen onbekende soort zweefvlieg betrof, maar dat de witte banden veroorzaakt waren door een schimmel, nl. *Entomophthora muscae* of vliegendoder, waardoor de vlieg onherroepelijk ten dode was opgeschreven.

In de Ledebeek zagen we naast de Gele waterkers een plant die ons in eerste instantie aan Groot moerasscherm deed denken. Toen er enkele exemplaren uit de beek waren gevist, bleek het om Kleine watereppe te gaan, die gekenmerkt wordt door een paar kleine blaadjes (of tenminste de littekens ervan) aan de voet van de bladstengel. Groot moerasscherm heeft dit kenmerk niet. Intussen was ons groepje door de koude reeds fel uitgedund, maar 12 doorzetters haalden bij het invallen van de duisternis samen toch de finish. We eindigden onze streeptocht langs de kasteeldomeinen van kasteel Krabbenburg en Kasteel Ter Meren, waar ons, naast de prachtige kastelen, vooral de exotische bomen zoals Vleugelnoot opvielen, die jaren geleden in de kasteeltuinen waren aangeplant.

Verslag PWG streeptocht 14/06 Groene Vallei Gent, hok D3-22-12

Willy Desmettre

Met 16 personen kwamen we samen op de parking in de Groene Vallei. Daar konden we al direct het verschil zien tussen de Canadese fijnstraal en Hoge fijnstraal aan de hand van de verschillende beharing op de bladrand.

Aan de Rooigemlaan vielen ons de lange hauwen op van de Oosterse raket. Deze plant wordt gekenmerkt door afstaande vruchten, die bij rijpheid tot 10 cm lang kunnen worden, met korte, dikke vruchstelen, die bijna even dik zijn als de rijpe vruchten. In tegenstelling tot de Hongaarse raket zijn de bovenste bladen niet geveerd.

Onderaan de brug werd onze aandacht getrokken door de gele bloemenpracht van de Bolletjesraket. Ook de Grote zandkool, met de typische rucolageur bij het stukwrijven van de bladen, was er te zien. We liepen verder langs de Leiekaai en kwamen dan via het brugje in het Groene Valleipark. Dit park werd een 10-tal jaren geleden als buurtpark aangelegd op de toen braakliggende terreinen van de voormalige textielfabriek La Lys. Daar vonden we naast de te verwachten planten onder andere ook Bosereprijs en Veenwortel.

Langs de Coupure troffen we nog Klein glaskruid aan, een eerder zeldzame plant, die wel regelmatig wordt gezien langs de Gentse binnenwateren.

Terwijl enkele dames nog 'genoten' van de geur van de mannelijke bloemen van een Tamme kastanje, kon Joost bij het invallen van de duisternis de tocht afsluiten met een goed gevulde streeplijst.

Lierse plantenwerkgroep

Meer info en Begeleiding: Kristine Wuyts 0494583525
kristine.wuyts@natuurpunt-wielewaal.be 03 481 94 79

Het merendeel van de excursies zijn inventarisaties in kader van het laatste jaar Life+ in de Kleine Netevallei. Laarzen, een flora en een loepje zijn altijd handig.
<https://www.natuurpunt.be/inleiding-life-kleine-nete>

Zaterdag 23 juli – Plantenwerkgroep naar het Turnhouts vennengebied

We wandelen door een prachtig natuurgebied met vennen en heidestroken.

Afspraak: 13u00 aan het station van Nijlen, 14u00 ter plaatse aan de Klein Engelandhoeve, Klein Engeland 29, 2300 Turnhout

Donderdag 28 juli – Plantenwerkgroep in de Steenbeemden te Kessel

Afspraak: 19u00 aan het Badhuis te Kessel, Emblemsesteenweg 73

Donderdag 4 augustus – Plantenwerkgroep in het Viersels Gebroekt

Afspraak 19u00 aan het Netekanaal te Viersel, onder brug richting Nijlen

Donderdag 11 augustus_ – Plantenwerkgroep in het Viersels Gebroekt

Afspraak: 19u00 aan het Netekanaal te Viersel, onder brug richting Nijlen

Donderdag 18 augustus – Plantenwerkgroep in de Steenbeemden te Kessel

Afspraak: 19u00 aan het Badhuis te Kessel, Emblemsesteenweg 73

Nieuwsbrief Paddenstoelen

Paddenstoelenwerking Natuurpunt

Momenteel zijn er in Vlaanderen 16 paddenstoelenwerkgroepen van Natuurpunt actief.

Zij organiseren talloze excursies waarbij aandacht besteed wordt aan educatie en inventarisatie van gebieden. Deze waarnemingen worden systematisch ingevoerd als puntwaarneming of gebiedswaarneming op www.waarnemingen.be Meer gevorderde werkgroepen geven hun waarnemingen door aan FUNBEL, de databank van de Koninklijke Vlaamse Mycologen Vereniging (KVMV), op kwartierhokniveau (1 km x 1 km). Deze verspreidingsgegevens kunnen gebruikt worden om een beter inzicht te krijgen in de diversiteit, verspreiding en achteruitgang van paddenstoelen in Vlaanderen. Natuurpunt werkt zoveel mogelijk samen met KVMV voor verschillende projecten: verspreidingsonderzoek in Vlaanderen, brandplekpaddenstoelenproject, atlas Vlaams-Brabant, Prioritaire soorten in Antwerpen en Vlaams-Brabant, ...

Bij Natuurpunt worden beginnende paddenstoelenliefhebbers opgeleid om daarna verder te specialiseren onder begeleiding van de specialisten van KVMV. Bij KVMV kan je onder andere microscopie cursussen volgen en infoavonden bijwonen. Meer info vind je op www.kvmv.be

Coördinatie Natuurpunt Studie – Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Roosmarijn Steeman 015/ 29 72 22 en Wim Veraghtert

Roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Wim.Veraghtert@natuurpunt.be

Natuurpunt Educatie – Graatakker 11, 2300 Turnhout

Hans Vermeulen

tel. 014 47 29 53

Hans.Vermeulen@natuurpunt.be

Website (algemeen):

<http://www.natuurpunt.be/paddenstoelen-herkennen>

Paddenstoel.flits

Dé maandelijks digitale nieuwsbrief over paddenstoelen. Vol nieuws over nieuwe publicaties, projecten, excursies en interessante vondsten.

Schrijf je in via www.natuurpunt.be

Ook jij kan iets bijdragen aan de Nieuwsbrief Paddenstoelen

Paddenstoelenwerkgroepen

De TakruitertjesRegio Waas & Dender
Paddenstoelenwerkgroep Meetjesland
Paddenstoelenwerkgroep VI. Ardennen Plus
Paddenstoelenwerkgroep Zwamvlok - Denderstreek
Paddenstoelenwerkgroep Oude Spoorweg
Paddenstoelenwerkgroep Mycoflora
Afdeling Dubbelloof
Afdeling Land Van Reyden
Planten- & zwammenwerkgroep Natuurpunt Schijnvallei
Paddenstoelenwerkgroep Zuidrand Antwerpen
Paddenstoelenwerkgroep Team Landen
Paddenstoelenwerkgroep Zemst
Zwammenwerkgroep Zuidwest-Brabant
Paddenstoelenwerkgroep Mandelstreke
Paddenstoelenwerkgroep Westhoek
Paddenstoelenwerkgroep ZW-Vlaanderen Mycologia
Brugse Mycologische Werkgroep (BMW)
Paddenstoelenwerkgroep Natuurpunt De Bron

Paddenstoelvriendelijk gazonbeheer

In 2014 en 2015 werd er in Vlaams-Brabant gezocht naar paddenstoelen in gazons. De zoektocht gebeurde gericht op kansrijke plekken (o.a. verkavelde ijzerzand-steenheuvels) en leverde heel wat op. De resultaten lees je in het rapport:

<https://www.natuurpunt.be/publicatie/topnatuur-binnen-handbereik-wasplaten-en-co>

Naast onderzoek was het ook de bedoeling om mensen te motiveren om hun gazon niet te bemesten en ont-mossen en bloemen te laten staan. Om dit verhaal te brengen kregen we publicatieruimte in tuintijdschriften zoals **Seizoenen van Velt**, **Fence-magazine** en de tijdschriften van **Tuinhier vzw**. Ook op **de site van Tuinieren** kreeg onze boodschap een plaats.

<http://www.vtwonen.nl/tuinieren/tuininspiratie/breng-kleur-in-je-gazon-verwelkom-paddenstoelen/?searchp=paddenstoelen>

Wie interesse heeft in één van deze tuintijdschriftartikels kan deze opvragen bij Roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Paddenstoelenatlas Vlaams Brabant in waarnemingen.be

In 2011 werd de atlas “Paddenstoelen in Vlaams-Brabant en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest” gepubliceerd. Voor deze atlas werden 185.000 gegevens ingezameld tussen 1981 en 2009. Een groot deel van deze gegevens is afkomstig uit Funbel, de databank van de Vlaamse mycologen (KVMV). Meer dan 100.000 gegevens werden door vrijwilligers en professionelen van Natuurpunt verzameld gedurende dit project. Het merendeel van de gegevens dateert van voor het waarnemingen.be-tijdperk en werd opgeslagen in een Natuurpunt-paddenstoelendatabank die compatibel is met Funbel. Enkele aanpassingen waren nodig (toevoegen van namen, toevoegen van gebieden) om deze bulk aan gegevens toe te voegen aan waarnemingen.be. Bijna **100.000 paddenstoelwaarnemingen** werden nu toegevoegd en leverden zo een bijdrage aan 20 miljoen waarnemingen. Mensen die al een account hadden vinden hun waarnemingen onder hun naam, de rest (65.000) van de waarnemingen zit onder Paddenstoelenatlas Vlaams-Brabant

De paddenstoelenatlas is nog steeds in de Natuurpunt Winkel te koop aan 30 euro. Voor een boek van 2,3 kg, 728 p. dat 2.516 soorten behandelt, met 800 foto's is dit geen geld.

<http://winkel.natuurpunt.be/Paddenstoelen-in-Vlaams-Brabant-en-het-Brussels-Hoofdstedelijk-Gewest>

Witte voorjaarssatijnzwam, derde vondst voor Vlaanderen

Op 6 mei werd de **Witte voorjaarssatijnzwam** (*Entoloma niphoides*) gevonden in een met meidoorn en Sleedoorn begroeide berm in **het natuurgebied het Schupleer**, vlakbij de historische schapenstal.

De **Planten- en zwammenwerkgroep Schijnvallei** vond ruim een dozijn exemplaren en bekeek deze onder de microscoop om de soort op naam te brengen. Om alle twijfel omtrent de determinatie weg te nemen werd deze bijzondere vondst nagekeken door André de Haan van de **Antwerpse mycologische kring**. De combinatie van een witte steel en hoed, isodiametrische sporen met een diameter van 8-10 μm en eerder schaarse gespen aan de hyfen, die wel talrijk zijn aan de basis van de basidiën bevestigen de determinatie.

Deze voorjaarssatijnzwam groeit net zoals de **Harde voorjaarssatijnzwam** in symbiose met Sleedoorn en meidoorn maar deze laatste heeft een grijze hoed en is wat forser. De uiterst zeldzame satijnzwam is ook in Nederland maar van 2 vindplaatsen gekend, na 1990. Daar groeit hij aan de kust omdat hij een voorkeur heeft voor kalkrijk zand. In Vorselaar lag de groeiplaats dicht bij de weg en is dus mogelijk ook kalkrijk door steenpuin.

Schrijf je in voor een paddenstoelencursus

Paddenstoelencursus voor beginners

Westerlo

Deze cursus maakt deel uit van de langlopende cursus "Wild van bijen, libellen, paddenstoelen en mossen" van Natuurpunt Westerlo. Je kan per module inschrijven (30 euro/leden, 40 euro/niet-leden) Info en inschrijven: Danny Mattheeussen natuurpuntwesterlo@telenet.be 0496-74 77 28

Wanneer? 07/09/2016 van 19u30 tot 22u30
 14/09/2016 van 19u30 tot 22u30
 17/09/2016 van 14u00 tot 17u00
 24/09/2016 van 14u00 tot 17u00

Afspraakplaats: Asberghoeve, Asberg 2, 2260 Westerlo

Begeleiders: Hans Vermeulen **Prijs:** leden: 30.00 euro Tarief niet-leden: 40.00 euro

Kessel

Inschrijven via Leo en Lieve Vaes, 0476 202 637, leoandlievevaes@skynet.be

Na inschrijving kunt u de deelnameprijs overschrijven op rekening BE 84 8802 9892 6159 t.n.v. Natuurpunt De Wielewaal, Bist 2A, Lier met vermelding "cursus paddenstoelen" + naam en telefoonnummer.

Een organisatie van Natuurpunt De Wielewaal in samenwerking met Natuurpunt CVN en Provincie Antwerpen DEPARTEMENT VRIJE TIJD, Provinciale Groendomeinen Regio Antwerpen.

Wanneer?

08/09/2016 van 19u30 tot 22u30

22/09/2016 van 19u30 tot 22u30

15/10/2016 van 09u00 tot 12u00

29/10/2016 van 09u00 tot 12u00

Afspraakplaats Onthaalgebouw Doefoepdhei Vaerestraat 4, 2560 Kessel

Begeleiders: Hans Vermeulen & Wim Veraghtert **Prijs:** leden 20.00 euro, niet-leden: 26.00 euro

Organisatie: [Natuurpunt De Wielewaal](#), Kristine Wuyts, 0494 58 35 25 – 03 481 94 79

kristine.marc@skynet.be Graag naam en plaats van de activiteit vermelden als onderwerp van je mail.

Brugge

Woensdag 5 oktober van 9u30 tot 16u30; voormiddag: theorie, namiddag: excursie.

Plaats: natuurcentrum Beisbroek Zeeweg 96, Brugge. **Lesgever:** Hans Vermeulen Natuurpunt CVN,

Organisatie: Natuurcentrum Beisbroek, NBO en NP Brugge.

Inschrijven en info: natuur@brugge.be. **Prijs:** 10 euro, niet-leden: 15 euro, syllabus inbegrepen.

Bree

Info en inschrijven: Albert Hermans albert.hermans@skynet.be 0495-54 68 69

Wanneer?

11/10/2016 van 19u30 tot 22u30

18/10/2016 van 19u30 tot 22u30

22/10/2016 van 14u00 tot 17u00

29/10/2016 van 14u00 tot 17u00

Afspraakplaats: Natuur.huis Mariahofstraat 51, 3960 Bree **Begeleider:** Hans Vermeulen

Prijs: leden: 24.00 euro, niet-leden: 32.00 euro **Organisatie:** [Natuurpunt Bree](#), [Natuurpunt CVN](#)

Zillebeke

Info en inschrijven: Rudy Claeys, natuurpuntwestland@telenet.be T 057-20 24 54 | G 0479-78 64 31

Een organisatie van Paddenstoelenwerkgroep Natuurpunt De Bron vzw in samenwerking met Natuurpunt CVN, Natuurpunt Westland en BC De Palingbeek.

Wanneer? 20/10/2016 van 19u30 tot 22u30

27/10/2016 van 19u30 tot 22u30

29/10/2016 van 09u30 tot 12u30

Afspraakplaats: BC De Palingbeek, Vaartstraat 7, 8902 Zillebeke

Begeleiders: Hans Vermeulen en Rudy Claeys

Paddenstoelen voor gevorderden

Weerde

In een kleine groep actief paddenstoelen ontdekken, bewonderen en op naam brengen onder begeleiding van Hans Vermeulen, paddenstoelenexpert van Natuurpunt CVN.

Voorkennis is vereist. Prijs: 3 euro per excursie.

Een organisatie van Natuurpunt Zemst in samenwerking met Natuurpunt CVN.

Wanneer? 14/09/2016 van 14u00 tot 17u00
21/09/2016 van 14u00 tot 17u00
12/10/2016 van 14u00 tot 17u00
19/10/2016 van 14u00 tot 17u00

Afspraakplaats: kerk van Weerde (verplaatsing naar bos in omgeving) Dorpsstraat, 1982 Weerde

Begeleider: Hans Vermeulen **Prijs:** Tarief leden: 12.00 euro, Tarief niet-leden: 12.00 euro

Organisatie: [Natuurpunt Zemst](#) **Jeanne Peeters 015-61 20 86** jeanne.peeters@skynet.be

Graag naam en plaats van de activiteit vermelden als onderwerp van je mail

Oud-Turnhout

De Natuurpunt Plantenwerkgroep LDL organiseert deze praktijkcursus samen met Bezoekerscentrum Landschap De Liereman en Natuurpunt CVN:

Wanneer?

17/09/2016 van 09u00 tot 12u00
24/09/2016 van 09u00 tot 12u00
01/10/2016 van 09u00 tot 12u00
15/10/2016 van 09u00 tot 12u00
29/10/2016 van 09u00 tot 12u00
12/11/2016 van 09u00 tot 12u00

Afspraakplaats: Bezoekerscentrum De Liereman, Schuurhovenberg 43, 2360 Oud-Turnhout

De eerste 3 excursies worden geleid door Hans Vermeulen van Natuurpunt CVN. De andere 3 door experts uit de regio.

Inschrijving mailen aan kris.vandersteen@telenet.be. Uw inschrijving wordt pas definitief door het storten van het inschrijvingsgeld op rekeningnummer BE76 5230 8029 8695 BIC: TRIOBEBB van Natuurpunt De Wulp met als mededeling 'paddenstoelen voor gevorderden'.

Wie geen lid is van Natuurpunt betaalt 50 euro, leden van NP betalen 40 euro. Vrijwilligers van LDL kunnen inschrijven aan slechts 25 euro.

Brugge

Woensdag 26 oktober van 9u30 tot 16u30, voormiddag theorie, namiddag excursie

Plaats: Natuurcentrum Beisbroek Zeeweg, 96, Brugge.

Lesgever: Hans Vermeulen: Natuurpunt, CVN, Natuurcentrum Beisbroek, NBO en NP Brugge

Inschrijven en info: inschrijven per mail: natuur@brugge.be.

Prijs: leden: 10 euro, niet-leden: 15 euro, syllabus inbegrepen.

Weetjes en verhalen over paddenstoelen:

Met 'weetjes en verhalen over paddenstoelen' organiseert Natuurpunt Oude Spoorweg in samenwerking met Natuurpunt CVN een instapcursus over het thema paddenstoelen. Het accent ligt helemaal niet op indeling en determinatie, maar op eetbaarheid en giftigheid, geneeskracht en sporen van paddenstoelen in onze en andere culturen. Deze invalshoek laat ook toe om de belangrijkste groepen paddenstoelen te leren herkennen.

Duffel

Info en inschrijven: Marleen Van Puyvelde natuur.oudespoorweg@telenet.be, 0486-41 36 58

Cursusgeld: 24 euro voor leden en 28 euro voor niet-leden, te storten op rekeningnummer BE65 5230 80192096 van Natuurpunt Oude Spoorweg met vermelding "Weetjes en verhalen over paddenstoelen" en in voorkomend geval je lidnummer.

Wanneer? 06/09/2016 van 19u30 tot 22u30
13/09/2016 van 19u30 tot 22u30
01/10/2016 van 14u00 tot 17u00
15/10/2016 van 14u00 tot 17u00

Afspraakplaats: Mosterdpotje Mechelsebaan 218, 2570 Duffel **Begeleider:** Hans Vermeulen
Organisatie: [Natuurpunt Oude Spoorweg](#), Marleen Van Puyvelde,

Kasterlee

Info en inschrijven: Toerisme Kasterlee 014 84 85 19 toerisme@kasterlee.be

Wanneer? 25/09/2016 van 14u00 tot 17u00

Afspraakplaats: Hoge Mouw (parking), Holle Weg 4, 2460 Kasterlee

Begeleider: Hans Vermeulen **Prijs:** 5.00 euro

Organisatie [Natuurpunt CVN](#) Tineke Thijs 014-47 29 55 tineke.thijs@cvn.natuurpunt.be

Graag naam en plaats van de activiteit vermelden als onderwerp van je mail.

Mede-organisatoren: Gemeentebestuur Kasterlee - Toeristische Dienst

Essen

Lokale contactpersoon: Joris Pinseel joris.pinseel@fulladsl.be 03-667 57 97

Wanneer? 13/10/2016 van 20u00 tot 22u00

Afspraakplaats: G.C. Oude Pastorij, Essendonk 3, 2910 Essen **Begeleider:** Hans Vermeulen

Prijs: leden: 4 euro, niet-leden: 5 euro **Organisatie:** [Natuurpunt CVN](#) Tineke Thijs, 014-47 29 55

tineke.thijs@cvn.natuurpunt.be, [Natuurpunt Noorderkempen](#) Graag naam en plaats van de activiteit vermelden als onderwerp van je mail

Mycologia Zuid-West-Vlaanderen

<http://www.mycologia.be/>

Woensdag 7 september Polygoonbos (Den doel) te Zonnebeke

Gidsen : José Vandepiancke en Eddy Vroman

Afspraak : 13u30 op de parking van het domein

Woensdag 21 september Paddenstoelenwandeling in het Mortagnebos te St.-Denijs

Gids : Christine Hanssens

Afspraak : 13u30 op de parking van het domein

